

EBA/GL/2017/06

20/09/2017

Ohjeet

luottolaitosten luottoriskien hallinnan käytännöistä ja odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitokäsittelystä

1. Noudattamista ja ilmoittamista koskevat velvoitteet

Näiden ohjeiden asema

1. Tämä asiakirja sisältää ohjeita, jotka on annettu asetuksen (EU) N:o 1093/2010¹ 16 artiklan nojalla. Asetuksen (EU) N:o 1093/2010 16 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten ja finanssilaitosten on kaikin tavoin pyrittävä noudattamaan ohjeita.
2. Ohjeissa esitetään Euroopan pankkiviranomaisen näkemys Euroopan finanssivalvojen järjestelmässä toteutettavista asianmukaisista valvontakäytännöistä tai siitä, miten unionin lainsäädäntöä on sovellettava tietyllä alalla. Asetuksen (EU) N:o 1093/2010 4 artiklan 2 kohdassa määriteltyjen toimivaltaisten viranomaisten, joihin näitä ohjeita sovelletaan, on noudatettava ohjeita sisällyttämällä ne tarpeen mukaan valvontakäytäntöihinsä (esim. muuttamalla lainsäädäntöään tai valvontamenettelyjään). Tämä koskee myös ohjeita, jotka on suunnattu ensisijaisesti laitoksille.

Raportointivaatimukset

3. Asetuksen (EU) N:o 1093/2010 16 artiklan 3 kohdan nojalla toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava Euroopan pankkiviranomaiselle viimeistään 20.11.2017, noudattavatko ne tai aikovatko ne noudattaa näitä ohjeita, sekä syyt niiden noudattamatta jättämiseen. Jos ilmoitusta ei toimiteta tähän määräaikaan mennessä, Euroopan pankkiviranomainen katsoo, etteivät toimivaltaiset viranomaiset noudata ohjeita. Ilmoitukset lähetetään Euroopan pankkiviranomaisen verkkosivustolla olevalla lomakkeella sähköpostitse osoitteeseen compliance@eba.europa.eu. Viitteeksi merkitään "EBA/GL/2017/06". Ilmoituksen voi lähettää ainoastaan henkilö, jolla on asianmukaiset valtuudet ilmoittaa ohjeiden tai suositusten noudattamisesta toimivaltaisen viranomaisen puolesta. Myös ohjeiden noudattamisen osalta tehtävistä muutoksista on ilmoitettava Euroopan pankkiviranomaiselle.
4. Ilmoitukset julkaistaan Euroopan pankkiviranomaisen verkkosivustolla 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1093/2010, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan pankkiviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/78/EY kumoamisesta (EUVL L 331, 15.12.2010, s. 12).

2. Sisältö, soveltamisala ja määritelmät

Sisältö

5. Nämä ohjeet määrittävät asianmukaiset luottoriskien hallinnan käytännöt niille luottolaitoksille, jotka käyttöönottavat ja noudattavat jatkuvasti tilinpäätössäännöstöjä, joissa sovelletaan odotettavissa oleviin luottotappioihin perustuvaa kirjausperiaatetta.
6. Nämä ohjeet antavat myös toimivaltaisille viranomaisille opastusta laitoksen arvonalentumisten tasoon vaikuttavien luottoriskien hallinnan käytäntöjen, toimintatapojen, prosessien ja menettelyjen tehokkuuden arvioimiseen.

Soveltamisala

7. Nämä ohjeet soveltuvat niihin luottolaitosten luottoriskien hallinnan käytäntöihin, jotka vaikuttavat luottoriskien arviointiin ja luottosopimusten odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen sovellettavan tilinpäätössäännöston mukaisesti. Nämä ohjeet pätevät myös, jos sovellettava tilinpäätössäännöstö sallii luottosopimuksen kirjanpitoarvon vähenemisen suoraan ilman vähennystilin käyttöä. Nämä ohjeet eivät esitä mitään odotetun tappion määrittystä koskevia lisävaatimuksia vakavaraisuuspääoman tarkoituksiin.
8. Nämä ohjeet perustuvat direktiivin 2013/36/EU² 74 artiklaan, jonka mukaan laitoksilla on oltava riittävät sisäiset valvontamekanismit, mukaan lukien luotettavat hallinto- ja kirjanpitoimenettelyt, jotka noudattavat ja edistävät luotettavaa ja tehokasta riskienhallintaa; ja tuon direktiivin 79 artiklan b ja c kohtiin, joiden mukaan toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että laitoksilla on sisäiset menetelmät, joiden avulla ne voivat arvioida luottoriskiä yksittäisten velallisten ja portfoliotasolla, ja tehokkaat järjestelmät eri luottoriskin omaavien portfolioiden ja vastuiden jatkuvaan hallinnointiin ja seurantaan, mukaan lukien ongelmaluottojen tunnistamiseen ja hoitamiseen, ja vastaavasti riittävien arvonoikausujen ja varausten tekemiseen. Lisäksi direktiivin 2013/36/EU 88 artiklan 1 kohdan b alakohdassa annetaan periaate, että "hallituksen on varmistettava kirjanpito- ja tilinpäätösraportointijärjestelmien eheys, mukaan luettuina varainhoidon ja toiminnan valvonta ja lainsäädännön ja asiaankuuluvien standardien noudattaminen". Lopuksi, kuten direktiivin 2013/36/EU 104 artiklan 1 kohdassa on määritetty, toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää valvontatoimenpiteitä, mukaan lukien luottolaitosten vaatiminen vahvistamaan 73 ja 74 artiklan (104 artiklan 1 kohdan b alakohta) mukaisesti käyttöön otettuja järjestelyjä, menettelyjä, mekanismeja ja strategioita, soveltamaan erityistä politiikkaa riskeiltä

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 338).

suojautumiseksi tai erityistä taseen varojen käsittelyä omia varoja koskevien vaatimusten osalta (104 artiklan 1 kohdan d alakohta).

9. Osiossa 4.3 esitetyt ohjeet koskevat vain luottolaitoksia, jotka laativat tilinpäätöksensä kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards®, "IFRS-standardit") mukaisesti, jotka on otettu käyttöön asetuksen (CE) 1606/2002³ nojalla ja joihin IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ("IFRS 9") soveltuu.
10. Toimivaltaisten viranomaisten on harkittava näiden ohjeiden luottoriskien hallinnan käytäntöjä koskevien asiaankuuluvien näkökohtien soveltamista luottolaitoksiin, jotka eivät noudata tilinpäätössäännöstöjä, joissa sovelletaan odotettavissa oleviin luottotappioihin perustuvaa kirjausperiaatetta.,.
11. Toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että luottolaitokset noudattavat näitä ohjeita yrityskohtaisesti sekä alakonsolidointiryhmän ja konsolidointiryhmän tasolla direktiivin 2013/36/EU 109 artiklan mukaisesti.
12. Osiossa 4.4 esitettyjä ohjeita on pidettävä direktiivin 2013/36/EU 97 artiklassa ja 107 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua vakavaraisuuden arviointiprosessia täydentävinä ja täsmentävinä. Toimivaltaisten viranomaisten on siten noudatettava osiossa 4.4 esitettyjä ohjeita, jotka ovat yhtenevät (Euroopan pankkiviranomaisen valvojan arviointiprosessin (SREP) yhteisistä menettelyistä ja menetelmistä antamien ohjeiden kanssa⁴.

Keitä ohjeet koskevat

13. Nämä ohjeet on tarkoitettu asetuksen (EU) N:o 1093/2010 4 artiklan 2 kohdan i alakohdassa määritellyille toimivaltaisille viranomaisille.
14. Osioissa 4.1, 4.2 ja 4.3 annetut ohjeet on tarkoitettu myös luottolaitoksille, niin kuin ne on määritelty asetuksen (EU) N:o 575/2013 4 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa⁵.

³ Kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta 19 päivänä heinäkuuta 2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1606/2002 (EYVL L 243, 11.9.2002, s. 1).

⁴ EBA GL/2014/13.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 575/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 1 - 337).

Määritelmät

15. Ellei toisin ole määritetty, direktiivissä 2013/36/EU, asetuksessa (EU) N:o 575/2013 ja IFRS 9:ssä käytettyjen ja määriteltyjen termien merkitykset ovat näissä ohjeissa samat. Lisäksi näissä ohjeissa käytetään seuraavia määritelmiä:

Arvonalentumiset	Tarkoittaa luottosopimukseen liittyvää, odotettavissa olevia luottotappioita koskevaa vähennyserää, joka on kirjattu luottolaitoksen taseeseen sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisesti.
Luottosopimukset/vastuut	Tarkoittaa lainoja, lainasitoumuksia ja takaussopimuksia, joihin odotettavissa olevien luottotappioiden säännöstö soveltuu ⁶ .
Väliaikaiset oikaisut	Tarkoittaa luottojen arvonalentumisten määrään tehtäviä oikaisuja tilanteissa, joissa on ilmeistä, että raportointipäivänä olemassa olevia tai odotettuja riskitekijöitä ei ole otettu huomioon luottoriskiluokituksessa ja mallinnusprosessissa.

⁶ Euroopan pankkiviranomaisen ohjeiden soveltamisala voi erota sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisten arvonalentumisvaatimusten soveltamisalasta. Esimerkiksi Euroopan pankkiviranomaisen ohjeiden soveltamisala on kapeampi kuin IFRS 9:n soveltamisala.

3. Täytäntöönpano

Voimaantulopäivä

16. Nämä ohjeet on pantava täytäntöön ensimmäisen 1. tammikuuta 2018 tai sen jälkeen alkavan tilikauden alussa.

4. Ohjeet luottoriskien hallinnan käytännöistä ja odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitokäsittelystä

4.1 Yleiset säännökset

4.1.1 Suhteellisuus-, olennaisuus- ja symmetriaperiaatteiden soveltaminen

17. Luottolaitosten on noudatettava näitä ohjeita tavalla, joka on asianmukainen niiden kokoon ja sisäiseen organisaation ja niiden toimintojen ja portfolioiden luonteeseen, laajuuteen ja monimuotoisuuteen nähden ja yleisemmin kaikkiin muihin luottolaitoksen (ja ryhmän (jos on), johon se kuuluu) asiaankuuluviin seikkoihin ja olosuhteisiin nähden. Asianmukaisesti suunniteltujen suhteellisten lähestymistapojen käytön ei pitäisi vaarantaa odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) kirjausperiaatetta soveltavien tilinpäätössäännösten korkealuokkaista täytäntöönpanoa.
18. Luottolaitosten on myös otettava asianmukaisesti huomioon olennaisuusperiaatteen soveltaminen. Tästä ei kuitenkaan saa seurata yksittäisten vastuiden tai portfolioiden pitämistä epäolennaisina, jos ne kumulatiivisesti muodostavat olennaisen vastuun luottolaitokselle. Olennaisuutta ei myöskään pidä arvioida vain mahdollisen raportointipäivän tulosvaikutuksen perusteella. Esimerkiksi suuria luottosalkkuja, kuten kiinteistöluottosalkkuja pidetään yleensä olennaisina, vaikka vakuusarvot olisivat hyvin kattavia.
19. Päätettäessä kuinka suhteellisuus tai olennaisuus otetaan huomioon odotettavissa olevien luottotappioiden metodologian suunnittelussa tai täytäntöönpanossa, on tärkeää varmistaa, ettei mukaan tule vinoutumaa.
20. Luoton laadun heikentymisen tunnistamista ja arvonalentumisten oikea-aikaista kirjaamista ei pidä viivyttää, rajoittamatta sitä, että odotettavissa olevien luottotappioiden kirjausperiaatetta soveltavat tilinpäätössäännöt ovat symmetrisiä siten, että myöhemmät muutokset (sekä heikentymiset että niiden palautumiset) velallisen luottoriskiprofiilissa on otettava huomioon arvonalentumisia määritettäessä.

4.1.2 Järkevän ja perusteltavissa olevan informaation huomioon ottaminen

21. Luottolaitosten on otettava huomioon laajasti erilaisia tietoja soveltaessaan odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaustapaan perustuvia kirjanpitomalleja. Huomioon otettavan informaation on oltava relevanttia luottoriskin arviointia ja arvioitavien luottosopimusten odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämistä varten ja sen on sisällettävä informaatiota toteutuneista tapahtumista, vallitsevista olosuhteista ja ennusteita tulevista taloudellisista olosuhteista. Luottoriskin arviointiin ja odotettavissa olevien luottotappioiden

määrittämiseen lopulta sisällytettyjen tietojen on myös oltava järkeviä ja perusteltavissa olevia. Luottolaitosten on käytettävä asiantuntemustaan luoton arvioinnissa määrittäessään relevantin huomioon otettavan informaation ja sen, pidetäänkö informaatiota järkevänä ja perusteltavissa olevana. Järkevän ja perusteltavissa olevan informaation on perustuttava relevantteihin tosiasioihin ja luotettavaan arviointiin.

4.1.3 Tulevaisuuteen suuntautuvan informaation huomioon ottaminen

22. Luottotappioiden oikea-aikaisen kirjaamisen varmistamiseksi luottolaitosten on otettava huomioon tulevaisuuteen suuntautuva informaatio, mukaan lukien makrotaloudelliset tekijät. Tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota tarkasteltaessa luottolaitosten on käytettävä luotettavaa arviointia, joka on yhdenmukainen yleisesti hyväksyttyjen talousanalyysi- ja -ennustusmenetelmien kanssa ja jonka tukena on riittävästi tietoa.
23. Luottolaitosten on pystyttävä osoittamaan, kuinka ne ovat ottaneet huomioon relevantit, järkevät ja perusteltavissa olevat tiedot odotettavissa olevien luottotappioiden arviointi- ja määrittelyprosessissa. Luottolaitosten on käytettävä asiantuntemusta luoton arvioinnissa harkitessaan tulevia skenaarioita ja otettava huomioon mahdollinen seuraus tapahtumien toteutumisesta tai toteutumatta jäämisestä ja siitä seuraava vaikutus odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen. Tietoja ei pidä jättää pois tästä prosessista vain siksi, että jonkin tapahtuman toteutumisen todennäköisyys on pieni tai että kyseisen tapahtuman vaikutus luottoriskien tai odotettavissa olevien luottotappioiden määrään on epävarma. Joissakin tilanteissa luottoriskien arviointiin ja mittaamiseen relevantit tiedot eivät ehkä ole järkeviä ja perusteltavissa olevia, ja siksi ne on jätettävä pois odotettavissa olevien luottotappioiden arviointi- ja määrittelyprosessista. Ottaen huomioon, että nämä tilanteet ovat luonteeltaan poikkeuksellisia, luottolaitosten on esitettävä niille selkeästi dokumentoidut vankat perustelut.
24. Käytettävään informaatioon on sisällyttävä relevanttien tekijöiden ja niiden luottokelpoisuus- ja maksuvajausvaikutusten vinoutumaton tarkastelu. Relevantteja tekijöitä ovat pankille ja sen liiketoiminnalle luontaiset tai ulkoisista olosuhteista johtuvat tekijät.

4.2 Luottoriskien hallinnan käytäntöjen ja odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitokäsittelyn periaatteet

4.2.1 Periaate 1 — Hallituksen ja toimivan johdon vastuut

Luottolaitoksen hallitus⁷ ja toimiva johto ovat vastuussa sen varmistamisesta, että luottolaitoksella on asianmukaiset luottoriskien hallinnan käytännöt, mukaan lukien tehokas sisäinen valvontajärjestelmä, riittävien arvonalentumisten johdonmukaiseen määrittämiseen

⁷ EU:n jäsenvaltioissa voidaan noudattaa useita ylimmän hallintoelimen rakenteita. Joissakin jäsenvaltioissa on käytössä yksitasoinen rakenne eli yksi elin suorittaa ylimmän hallintoelimen valvonta- ja johtamistehtävät. Toisissa jäsenvaltioissa on käytössä kaksitasoinen rakenne, jossa on kaksi toisistaan riippumatonta elintä: yksi johtamistehtävää ja toinen johtamistehtävän valvontaa varten.

luottolaitoksen ilmoittamien periaatteiden ja menettelyjen, sovellettavan tilinpäätössäännösten ja asiaankuuluvan valvontaohjauksen mukaisesti.

25. Luottolaitoksen hallituksen on vastattava luottolaitoksen luottoriskien hallintastrategian ja luottoriskin havaitsemisen, mittaamisen, arvioinnin, seurannan, raportoinnin ja vähentämisen pääperiaatteiden ja -prosessien hyväksymisestä ja säännöllisestä arvioinnista. Luottosopimusten tallettajille aiheuttaman riskin rajaamiseksi ja yleisemmin taloudellisen vakauden turvaamiseksi luottolaitoksen hallituksen on lisäksi vaadittava toimivaa johtoa ottamaan käyttöön luotettavat luotonmyöntökäytännöt ja noudattamaan niitä⁸.

26. Näiden vastuiden täyttämiseksi hallituksen on määrättävä toimiva johto:

- a. kehittämään ja ylläpitämään asianmukaiset prosessit, joiden on oltava järjestelmälliset ja johdonmukaisesti sovelletut, asianmukaisten arvonalentumisten määrittämiseksi sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisesti;
- b. muodostamaan ja toimeenpanemaan tehokkaan sisäisen luottoriskin arvioinnin ja mittauksen valvontajärjestelmän, ilmoittamaan säännöllisesti luottoriskin arviointi- ja mittausprosessin tulokset, mukaan lukien arviot sen odotettavissa olevia luottotappioita koskevista vähennyseristä.
- c. muodostamaan, toimeenpanemaan ja tarpeen mukaan päivittämään asianmukaiset periaatteet ja menettelyt luottoriskin arviointi- ja mittausprosessista tiedottamiseen sisäisesti asiaankuuluvalla henkilöstöllä, erityisesti tuohon prosessiin osallistuvilla toimihenkilöillä.

Toimivan johdon on oltava vastuussa hallituksen hyväksymän luottoriskistrategian toteuttamisesta ja yllä mainittujen periaatteiden ja prosessien kehittämisestä.

27. Tehokkaaseen sisäiseen luottoriskin arvioinnin ja mittauksen valvontajärjestelmään on kuuluttava:

- a. toimenpiteet sovellettavien lakien, säännösten ja sisäisten periaatteiden ja menettelyjen noudattamiseksi;
- b. toimenpiteet käytettyjen tietojen laadukkuuden valvontaan ja sen varmistamiseksi kohtuudella, että luottolaitoksen tilinpäätöksissä ja toimivaltaiselle viranomaiselle toimitetuissa raporteissa esitetyt arvonalennuskirjaukset laaditaan sovellettavan tilinpäätössäännösten ja asiaankuuluvien valvontavaatimusten mukaisesti;

⁸ Finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmä julkaisi Asuntolainojen luotettavien myöntämiskäytäntöjen periaatteet huhtikuussa 2012. Niiden tarkoituksena on antaa oikeudenkäyttöalueille puitteet hyväksyttävien luotonmyöntöstandardien asettamiseksi kiinteistöluotonannolle. Ne ovat saatavissa osoitteessa www.financialstabilityboard.org/publications/r_120418.pdf. Euroopan pankkiviranomainen on julkaissut Ohjeet luottokelpoisuuden arviointiin (EBA/GL/2015/11), jotka noudattavat finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmän Periaatteita ja kattavat jotkin niistä.

- c. hyvin määritelty luottoriskin arviointi- ja mittausprosessit, jotka ovat riippumattomia lainanantotoiminnosta (ottaen sen asianmukaisesti huomioon) ja jotka sisältävät:
- i. tehokkaan luottoriskiluokitusjärjestelmän, jota sovelletaan johdonmukaisesti ja joka luokittelee täsmällisesti erottelemalla luottoriskiominaisuuksien mukaan, havaitsee muutokset luottoriskissä oikea-aikaisesti ja ohjaa asianmukaisiin toimiin;
 - ii. tehokkaan prosessin sen varmistamiseksi, että kaikki relevantti ja järkevä ja perusteltavissa oleva informaatio, mukaan lukien tulevaisuuteen suuntautuva informaatio, otetaan asianmukaisesti huomioon luottoriskin arvioinnissa ja odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämisessä. Tämä sisältää asianmukaisten raporttien ylläpidon, tiedot suoritetuista arvioista ja osallistuvan henkilöstön tehtävien ja vastuiden yksilöinnin ja kuvaukset;
 - iii. arviointikäytännön, joka varmistaa, että odotettavissa olevien luottotappioiden määrittäminen tapahtuu yksittäisen luottosopimuksen tasolla, ja myös, kun on tarpeen, odotettavissa olevien luottotappioiden asianmukaisen määrittämisen sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisesti ryhmäkohtaisesti portfoliotasolla ryhmittelemällä vastuut yksilöityjen yhteisten luottoriskiominaisuuksien perusteella;
 - iv. tehokkaan mallin validointiprosessin sen varmistamiseksi, että luottoriskin arviointi- ja mittausmallit pystyvät jatkuvasti tuottamaan täsmällisiä, yhdenmukaisia ja vinoutumattomia ennustearvioita. Tätä varten on muodostettava käytäntöjä ja menettelytapoja, jotka määrittävät mallin validoinnin vastuullisuuden ja raportointirakenteen, sisäiset säännöt mallien muutosten arviointiin ja hyväksymiseen sekä mallin validoinnin tuloksen raportoinnin.
 - v. selkeä muodollinen viestintä ja koordinointi luottolaitoksen luottoriskihenkilöstön, talousraportointihenkilöstön, toimivan johdon, hallituksen ja muiden luottoriskin arviointiin ja odotettavissa olevien luottotappioiden arviointiprosessiin osallistuvien kesken. Todisteena tästä on oltava kirjalliset käytännöt ja menettelytavat, johdon raportit ja osallistuvien toimikuntien, kuten hallituksen tai toimivan johdon toimikuntien, pöytäkirjat; ja
- d. sisäinen tarkastustoiminto⁹, joka:
- i. arvioi itsenäisesti luottolaitoksen luottoriskin arviointi- ja mittausjärjestelmät ja -prosessit, mukaan lukien luottoriskiluokitusjärjestelmä; ja
 - ii. tekee suosituksia tässä arvioinnissa havaittujen heikkouksien korjaamiseksi.

⁹ Direktiivin 2013/36/EU 74 artikla ja Euroopan pankkiviranomaisen Ohjeet sisäisen hallinnon järjestämisestä (GL 44).

4.2.2 Periaate 2 — Luotettavat odotettavissa olevien luottotappioiden metodologiat

Luottolaitosten on otettava käyttöön, dokumentoitava ja noudatettava toimintaperiaatteita, jotka sisältävät luotettavat metodologiat, menettelyt ja kontrollit luottoriskien arvioimiseksi ja mittaamiseksi kaikille luottosopimuksille. Arvonalentumisten määrittämisen on perustuttava näihin menetelmiin ja tuotettava tuloksenaan odotettavissa olevan luottotappion asianmukainen ja oikea-aikainen kirjaaminen sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisesti.

28. Luottoriskien arviointi- ja mittausprosessin on tuotettava asiaankuuluvat tiedot, joiden avulla toimiva johto voi tehdä asiantuntija-arvionsa luottosopimusten luottoriskistä ja siihen liittyvän arvion odotettavissa olevista luottotappioista.
29. Luottolaitosten on mahdollisuuksien mukaan hyödynnettävä ja integroitava luottolaitoksessa käytettävät yleiset prosessit, järjestelmät, työkalut ja tiedot määrittääkseen, onko luottoa myönnettävä ja milloin ja millä ehdoilla, seurattava luottoriskiä ja mitattava arvonalentumisia sekä kirjanpidon että omien varojen riittävyyden tarkoituksiin.
30. Luottolaitoksen arvonalentumismenetelmien on selkeästi dokumentoitava keskeisten luottoriskien arviointiin ja odotettavissa olevien luottotappioiden mittaamiseen liittyvien termien (kuten tappio-osuus, siirtymäaste, tappion laukaiseva tapahtuma ja maksukyvyttömyys) määritelmät. Jos eri termejä, tietoja tai oletuksia käytetään eri toiminnoissa (kuten kirjanpito, omien varojen riittävyys ja luottoriskien hallinta), toimivan johdon on dokumentoitava ja hyväksyttävä näiden erojen perusteet. Odotettavissa olevien luottotappioiden arvioihin käytetyt tiedot ja oletukset on tarkistettava ja päivitettävä sovellettavan tilinpäätössäännösten vaatimusten mukaisesti.
31. Luottolaitoksilla on oltava käytössä riittävät prosessit ja järjestelmät luottoriskien tason havaitsemiseksi, mittaamiseksi, arvioimiseksi, seuraamiseksi, raportoimiseksi ja vähentämiseksi asianmukaisesti. Siirryttäessä odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaamiseen perustuvaan kirjanpitomalliin olemassa olevat prosessit ja järjestelmät on arvioitava ja, mikäli tarpeen, niitä on muutettava luottoriskien arviointiin ja odotettavissa olevien luottotappioiden mittaukseen vaikuttavien olennaisten tietojen keräämistä ja analysointia varten.
32. Luottolaitosten on otettava käyttöön ja noudatettava niiden kirjallisia toimintaperiaatteita ja menettelyjä, joissa selvitetään niiden luottoriskimenetelmässään käyttämät luottoriskijärjestelmät ja tarkistukset sekä luottolaitoksen hallituksen ja toimivan johdon erilliset tehtävät ja vastuut.
33. Luotettavien luottoriskien arviointimenetelmien ja arvonalentumisten tason määrittämisen menetelmien (vastuutyypin, esimerkiksi vähittäis- tai tukkukauppa, mukaan) on erityisesti:
 - a. sisällettävä vakaa prosessi, joka on suunniteltu antamaan luottolaitokselle kyky tunnistaa luottoriskien taso, luonne ja tekijät luottosopimuksen alkuperäisen taseeseen kirjaamisen

yhteydessä, sen varmistamiseksi, että myöhemmät luottoriskin muutokset voidaan tunnistaa ja arvioida määrällisesti;

- b. sisällettävä kriteerit tulevaisuuteen suuntautuvan informaation, mukaan lukien makrotaloudellisten tekijöiden, vaikutuksen ottamiseksi huomioon asianmukaisesti. Suoritettiinpa luottoriskin arviointi ryhmäkohtaisesti tai yksittäin, luottolaitoksen on pystyttävä osoittamaan, että tämä tarkastelu on tapahtunut niin, ettei odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaaminen viivästy. Näiden kriteereiden on johdettava takaisinmaksuun vaikuttavien tekijöiden tunnistamiseen, liittyivätpä ne lainanottajan motivaatioon, halukkuuteen tai kykyyn suorittaa sopimusvelvoitteet tai luottosopimuksen ehtoihin. Tarkasteltujen taloudellisten tekijöiden (kuten työttömyysasteet tai käyttöasteet), olosuhteista riippuen, kansainvälisellä, kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla tulisi vaikuttaa arviointiin;
- c. sisällettävä kuvaus perusteista, joilla ryhmäkohtaisesti arvioidut vastuut ja niiden muodostamat portfoliot on jaettu ryhmiin, yhteisten luottoriskiominaisuuksien perusteella.;
- d. yksilöitävä ja dokumentoitava odotettavissa olevien luottotappioiden arviointi- ja mittaamenetelmät (kuten tappioastemenetelmä, maksukyvyttömyyden todennäköisyys/tappio-osuus -menetelmä tai muu menetelmä), joita sovelletaan kuhunkin vastuuseen tai salkkuun;
- e. dokumentoitava syyt, miksi valittu menetelmä on asianmukainen, varsinkin, jos eri odotettavissa olevien luottotappioiden mittaamenetelmiä sovelletaan eri portfolioihin ja yksittäisiin vastuutyyppeihin. Luottolaitosten on pystyttävä selittämään toimivaltaisille viranomaisille perusteet mittaamenetelmän muutoksiin (esimerkiksi siirtyminen tappioastemenetelmästä maksukyvyttömyyden todennäköisyys/tappio-osuus -menetelmään) ja näiden muutosten määrälliset vaikutukset;
- f. dokumentoitava:
 - i. arvonalentumisten arviointiprosessissa käytettävät syöttö, tiedot ja oletukset, kuten aikaisemmat tappioasteet, maksukyvyttömyyden todennäköisyys/tappio-osuus -arviot ja taloudelliset ennusteet;
 - ii. kuinka vastuun tai portfolion voimassaoloaika määritetään (mukaan lukien kuinka odotetut etukäteismaksut ja maksukyvyttömyydet on otettu huomioon);
 - iii. ajanjakso, jonka ajalta aikaisempi tappiokäyttäytyminen arvioidaan;
 - iv. odotettavissa olevien luottotappioiden arviointiin tarpeelliset oikaisut sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisesti. Esimerkiksi, jos nykyiset ja ennustetut taloudelliset olosuhteet poikkeavat niistä, jotka vallitsivat käytettävän aikaisemman arviointijakson aikana, on tehtävä niiden erojen kanssa yhdensuuntaiset oikaisut. Voi myös olla, että luottolaitos on kokenut vähän tai ei ollenkaan varsinaisia tappioita analysoidulla

aikaisemmalla kaudella. Nykyiset tai ennakoitavat olosuhteet voivat kuitenkin poiketa olosuhteista aikaisemmalla jaksolla, ja näiden muutosten vaikutus odotettavissa oleviin luottotappioihin on arvioitava ja mitattava;

- g. sisällyttää valittuun odotettavissa olevien luottotappioiden arviointimenetelmään prosessi merkittävien syöttötietojen ja oletusten sopivuuden arviointiin. Arvon alentumisen arviointiprosessissa käytettyjen syöttötietojen ja oletusten perusteen on yleensä oltava johdonmukainen jaksosta toiseen. Kun syöttötiedot ja oletukset tai niiden peruste muuttuu, muutosten perustelut on dokumentoitava;
- h. tunnistettava tilanteet, jotka yleensä johtavat muutoksiin odotettavissa olevien luottotappioiden mittaamenetelmissä, syöttötiedoissa tai oletuksissa jaksosta toiseen (esimerkiksi luottolaitos voi ilmoittaa, että laina, joka arvioitiin aiemmin ryhmäkohtaisesti maksukyvyttömyyden todennäköisyys/tappio-osuus -menetelmällä, voidaan siirtää arvioitavaksi yksittäin diskontatun kassavirran menetelmällä saataessa uusia, lainanottajakohtaisia tietoja, kuten työpaikan menetykset);
- i. otettava huomioon merkitykselliset sisäiset ja ulkoiset tekijät, jotka voivat vaikuttaa odotettavissa olevien luottotappioiden arvioihin, kuten luotonmyöntöhetkellä sovellettavat luotonmyöntöön liittyvät standardit, muutokset toimialalla ja maantieteelliset, taloudelliset ja poliittiset tekijät;
- j. selvítettävä, kuinka odotettavissa olevien luottotappioiden arviot määritetään (esimerkiksi aikaisemmat tappio-osuudet tai siirtymäanalyysi lähtökohtana, tarkistettuna tiedoilla nykyisistä ja odotetuista olosuhteista). Luottolaitoksella on oltava vinoutumaton näkemys epävarmuudesta ja riskeistä lainanantotoiminnoissaan arvioitaessa odotettavissa olevia luottotappioita;
- k. yksilöítävä, mitkä tekijät on otettava huomioon määritettäessä asianmukaisia aikaisempia ajanjaksoja, joille arvioida historiallinen tappiokokemus. Luottolaitoksen on säilytettävä riittävät historialliset tappiotiedot merkityksellisen analyysin tuottamiseksi sen aiemmin toteutuneita luottotappioita koskevasta kokemuksestaan, käytettäväksi lähtökohtana arvioitaessa arvonalennusten tasoa ryhmäkohtaisesti tai yksittäin;
- l. määritettävä, missä määrin vakuuden arvo ja muut luottoriskiä vähentävät tekijät vaikuttavat odotettavissa oleviin luottotappioihin;
- m. laadittava luottolaitoksen käytännöt ja menettelyt lopullisten luottotappioiden kirjaamista ja arvonalennusten palautumisia varten;
- n. vaadittava, että pätevä ja hyvin koulutettu henkilöstö suorittaa analyysit, estimoinnit, arviot, ja muut tehtävät/prosessit, jotka ovat lähtötietoja tai tuloksia luottoriskien arviointi- ja mittaamenetelmissä, ja että luottolaitoksen lainanantotoiminnoista riippumaton henkilöstö tarkistaa ne. Nämä kyseisiin toimintoihin liittyvät lähtötiedot ja tulokset on dokumentoitava

- hyvin, ja dokumentoinnin on sisällettävä selkeät selitykset, jotka tukevat analyysijä, estimointeja ja arvioita;
- o. dokumentoitava odotettavissa olevien luottotappioiden määrittelyyn käytettyjen mallien validointiin käytetyt menetelmät (esimerkiksi toteutumatestit);
 - p. varmistettava, että odotettavissa olevien luottotappioiden arviot sisältävät asianmukaisesti tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota, mukaan lukien makrotaloudelliset tekijät, joita ei ole jo otettu huomioon määritettäessä vastuulle saamiskohtaista arvonalentumista.. Tämä voi edellyttää johdon käyttävän asiantuntemustaan luoton arvioinnissa laajojen trendien huomioonottamiseksi koko luottosalkussa, muutokset luottolaitoksen liiketoimintamallissa, makrotaloudelliset tekijät jne.; ja
 - q. vaadittava prosessia arvonalentumisten yleisen asianmukaisuuden arvioimiseksi asianomaisen tilinpäätössäännösten mukaisesti, mukaan lukien odotettavissa olevien luottotappioiden määrittelyyn käytettyjen mallien säännöllinen arviointi.
34. Luottolaitoksen luottoriskin tunnistusprosessin on varmistettava, että luottoriskin muutoksiin ja odotettavissa olevien luottotappioiden arvioihin vaikuttavat tekijät tunnistetaan säännöllisesti oikein. Lisäksi uusille tuotteille ja toiminnoille luontaisen luottoriskin tarkastelun on oltava keskeinen osa luottoriskin tunnistusprosessia, luottoriskin arviointia ja odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämistä.
35. Toimivan johdon on tarkasteltava relevantteja seikkoja ja olosuhteita, mukaan lukien tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota, jotka todennäköisesti saavat odotettavissa olevat luottotappiot poikkeamaan aikaisemmasta kokemuksesta ja jotka voivat vaikuttaa luottoriskiin ja rahavirtojen täyteen perittävyYTEEN.
36. Lainanottajien luonteeseen, maksukykyyn ja varallisuuteen liittyvien tekijöiden, luottosopimuksen ehtojen ja vakuudeksi pantattujen varojen arvojen sekä muiden luottoriskiä vähentävien tekijöiden, jotka voivat vaikuttaa rahavirtojen täyteen perittävyYTEEN, osalta luottolaitoksen on (vastuun tyypistä riippuen) tarkasteltava:
- a. lainanantokäytäntöjään ja -menettelyjään, mukaan lukien sen luotonmyöntämisohjeet ja lainanantoehdot, jotka olivat voimassa, kun lainanottajan luottosopimus alkujaan kirjattiin taseeseen, ja poikettiinko luotonmyönnössä näistä käytännöistä. Luottolaitoksen lainanantokäytännön on sisällettävä tiedot sen luotonmyöntämisohjeista ja luottolaitoksen lainanannon hyväksyntäprosessia ohjaavat ohjeet ja menettelyt;
 - b. lainanottajan toistuvat tulonlähteet sovittujen maksuerien maksamiseksi;
 - c. lainanottajan kyky tuottaa riittävä rahavirta rahoitusinstrumentin voimassaoloaikana;
 - d. lainanottajan velkaantumisen taso ja odotukset velkaantumisen muutoksista;

- e. lainanottajien motivaatiot tai halukkuus täyttää velvoitteensa;
 - f. kiinnittämätön omaisuus¹⁰, jonka lainanottaja voi pantata vakuudeksi markkinoilla tai kahdenvälisesti varojen hankkimiseksi, ja odotukset muutoksista tuon omaisuuden arvoon;
 - g. kohtuudella mahdolliset kertaluonteiset tapahtumat ja toistuva toimintatapa, joka voi vaikuttaa lainanottajan kykyyn täyttää sopimusvelvoitteet; ja
 - h. vakuusarvon oikea-aikaiset arviot ja vakuuden tulevaan arvoon mahdollisesti vaikuttavien tekijöiden huomioonottaminen (pitäen mielessä, että vakuusarvot vaikuttavat suoraan arvioihin tappio-osuudesta (LGD)).
37. Jos luottolaitoksen liiketoimintamalliin ja nykyisiin ja ennustettuihin makrotaloudellisiin olosuhteisiin liittyvät tekijät mahdollisesti vaikuttavat luottolaitoksen kykyyn periä erääntyneitä summia, luottolaitosten on otettava huomioon mm. seuraavat tekijät:
- a. kilpailu ja lakisääteiset vaatimukset;
 - b. trendit laitoksen luotonannon kokonaisvolyymissä;
 - c. luottolaitoksen vastuiden kokonaisluottoriskiprofiili ja odotukset sen muutoksista;
 - d. luottokeskittymät lainanottajille tai tuotetyypin, segmentin tai maantieteellisten markkinoiden mukaan;
 - e. odotukset käytännöissä perinnän, lopullisten luottotappioiden kirjaamisen ja arvonalennusten palautusten osalta;
 - f. luottolaitoksen luottoriskin arviointijärjestelmän laatu ja luottolaitoksen toimivan johdon ja hallituksen suorittaman valvonnan taso; ja
 - g. muut tekijät, jotka voivat vaikuttaa odotettavissa oleviin luottotappioihin, mukaan lukien, muttei niihin rajoittuen, odotukset muutoksista työttömyysasteissa, bruttokansantuotteessa, viitekoroissa, inflaatiossa, likviditeettiolosuhteissa tai teknologiassa.

¹⁰ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 2015/79, annettu 18 päivänä joulukuuta 2014, jolla muutetaan täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 680/2014, joka määrää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisista laitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää raportointia koskevista teknisistä täytäntöönpanostandardeista, taseen sitoutumisten, yhteisen tietopistemallin ja validointisääntöjen osalta.

38. Luotettavien luottoriskimenetelmien on otettava huomioon erilaiset mahdolliset skenaariot, eivätkä ne saa perustua pelkästään subjektiivisiin, vinoutuneisiin tai ylioptimistisiin näkökohtiin. Luottolaitosten on kehitettävä ja dokumentoitava prosessejaan odotettavissa olevien luottotappioiden arvioinnissa käytettävien relevanttien skenaarioiden tuottamiseksi. Erityisesti:
- a. luottolaitosten on osoitettava ja dokumentoitava, kuinka arviot odotettavissa olevista luottotappioista muuttuvat skenaarioiden muuttuessa, mukaan lukien muutokset relevanteissa ulkoisissa olosuhteissa, jotka voivat vaikuttaa arvioihin odotettavissa olevista luottotappioista tai odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan komponentteihin (kuten maksukyvyttömyyden todennäköisyys (PD)- ja tappio-osuus (LGD)-parametreihin);
 - b. luottolaitoksilla on oltava dokumentoitu prosessi skenaarioiden aikahorisontin määrittämiseksi ja, jos relevanttia, kuinka odotettavissa oleva luottotappio arvioidaan vastuille, joiden voimassaoloaika ylittää käytettyjen taloudellisten ennusteiden kattaman ajan;
 - c. skenaariot voidaan kehittää sisäisesti tai ulkoistaa. Sisäisesti kehitettyjä skenaarioita varten luottolaitoksilla on oltava erilaisia asiantuntijoita, kuten riskiasiantuntijoita, talousasiantuntijoita, liiketoimintajohtajia ja toimivaa johtoa, jotka avustavat luottolaitosten luottoriskiprofiilille merkityksellisten skenaarioiden valinnassa. Ulkoistettuja skenaarioita varten luottolaitosten on varmistettava, että ulkoinen toimittaja mukauttaa skenaariot kuvastamaan luottolaitosten liiketoiminta- ja luottoriskiprofiilia, koska vastuu skenaarioista säilyy luottolaitoksella;
 - d. toteutumatestaus on suoritettava sen varmistamiseksi, että merkittävimmät perittävyys- ja luottoriskiin vaikuttavat taloudelliset tekijät otetaan huomioon ja sisällytetään arvioihin odotettavissa olevista luottotappioista; ja
 - e. kun markkinaindikaattoreita (kuten luottojohdannaisspreadejä) on saatavissa, ylin johto voi pitää niitä pätevänä vertailukohtana, jota vastaan tarkistaa omien arvioidensa johdonmukaisuus.
39. Vaikka luottolaitoksen ei tarvitse yksilöidä tai mallintaa jokaista mahdollista skenaariota skenaariosimulaatioilla, sen on otettava huomioon kaikki järkevät ja perusteltavissa olevat tiedot, jotka ovat merkityksellisiä tuotteelle, lainanottajalle, liiketoimintamallille tai taloudelliselle tai sääntely-ympäristölle, kehittäessään arvioita odotettavissa olevista luottotappioista. Kehittäessään tällaisia arvioita tilinpäätösraportointitarkoituksiin luottolaitosten on otettava huomioon kokemukset ja opetukset vastaavista arvioinneista, joita se on suorittanut vakavaraisuustarkoituksiin (vaikkakaan stressiskenaarioita ei ole tarkoitettu käytettäväksi suoraan kirjanpitolukemuksiin). Tulevaisuuteen suuntautuvan informaation, mukaan lukien taloudelliset ennusteet ja ennakoitujen luottotappioiden arvioihin käytetyt luottoriskitekijät, on oltava yhdenmukaisia luottolaitoksessa

tilinpäätöksissä, budjeteissa, strategisissa ja pääomasuunnitelmissa sekä muussa johtamisessa ja raportoinnissa käytettyjen tietojen kanssa.

40. Toimivan johdon on pystyttävä osoittamaan, että se ymmärtää ja ottaa asianmukaisesti huomioon luontaiset riskit hinnoitellessaan luottosopimuksia. Luottolaitosten on otettava erityisen huolellisesti huomioon seuraavat tekijät, jotka mahdollisesti osoittavat riittämättömiä arvioita odotettavissa olevista luottotappioista:
- a. luoton myöntäminen lainanottajille epävakaiden tulovirtojen perusteella (joista voi tulla ei-toistuvia taantumassa) tai ilman dokumentaatiota tai rajoitetulla lainanottajan tulonlähteiden tarkistuksella;
 - b. korkeat lainanhoitovaatimukset suhteessa lainanottajan käytettävissä oleviin, odotettavissa oleviin nettorahavirtoihin;
 - c. joustavat takaisinmaksuaikataulut, mukaan lukien maksuvapaat, lyhennysvapaat ja pääomitusjärjestelyt, joissa maksamattoman koron osuus lisätään lainapääomaan;
 - d. kiinteistö- ja muussa omaisuuspohjaisessa rahoituksessa kiinteistön arvon kanssa yhtä suurien tai suurempien summien lainaaminen tai muutoin riittävän vakuussuojamarginaalin puuttuminen;
 - e. kohtuuttomat lisäykset luottosopimuksissa, joihin on tehty muutoksia lainanottajan¹¹ taloudellisten vaikeuksien vuoksi tai luottosopimusten uudelleenjärjestelyt/muutokset muista syistä (kuten luottolaitosten kilpailupaineet);
 - f. luokittelu- ja luottoluokitusvaatimusten kiertäminen, mukaan lukien luottosopimusten uudelleenjärjestely, jälleenrahoitus tai uudelleenluokittelu;
 - g. kohtuuttomat luottovolyymin lisäykset, erityisesti suhteessa muiden lainanantajien luottovolyymin lisäykseen samalla markkinoilla; ja
 - h. erääntyneiden, heikkolaatuisten ja arvoltaan alentuneiden luottojen määrän ja vakavuusasteen kasvu.
41. Luottolaitosten kirjanpitokäytäntöjen on otettava huomioon ja niiden arvonalentumismenetelmän on sisällettävä kriteerit (a) taloudellisista vaikeuksista tai muista syistä johtuvat luottosopimusten uudelleenjärjestelyt/muutokset, ottaen myös huomioon komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 680/2014 liitteen V 2 osassa esitetyt lainanhoitajien tasälliset määritelmät ja (b) ostettujen tai alun perin myönnettyjen

¹¹ Katso myös komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/227, annettu 9 päivänä joulukuuta 2015, jolla muutetaan täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 680/2014, joka määrittää laitosten valvontaan liittyvää raportointia koskevien teknisten standardien täytäntöönpanosta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 (EUVL L 41, 20.2.2015, s. 1) mukaisesti, joka puolestaan esittää täsmälliset sitoumusten laiminlyönnin ja järjestämättömien vastuiden määritelmät.

luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneiden luottojen käsittely niin kuin se on määritelty sovellettavassa tilinpäätössäännöstössä:

- a. Luottolaitosten on otettava huomioon seuraavat luottojen uudelleenjärjestelyjä/muutoksia koskevat kriteerit:
 - i. Arvonalentumismenetelmän avulla luottolaitosten on kyettävä suorittamaan kestävä luottoriskin arviointi ja odotettavissa olevien luottotappioiden määrittäminen niin, että arvonalentumisten taso kuvastaa edelleen uudelleenjärjestelyn/muutetun sopimuksen tosiasiallistaperittävyyttä riippumatta siitä, kirjataanko alkuperäinen sopimus pois taseesta vai ei sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaan.
 - ii. Uudelleenjärjestelyjen/muutosten ei pidä automaattisesti johtaa johtopäätökseen, että vastuun luottoriski on välittömästi pienentynyt. Parantuneesta luottoriskiasemasta johtuvan ilmoitetun arvonalentumisten tason laskemisen tukena on oltava vankat todisteet. Asiakkaiden on suoritettava johdonmukaisesti maksut tyydyttävällä tavalla kohtuullisen ajanjakson ajan ennen kuin luottoriskin katsotaan pienentyneen, ottaen myös huomioon lainasopimusten koeaikaa koskevat asiaankuuluvat vaatimukset niin kuin ne on määritelty komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 680/2014 liitteen V 2 osassa.
 - iii. Luottolaitosten on tutkittava huolellisesti, onko lainapääoman perintä kohtuullisesti taattu, kun lainasta maksetaan vain korkoja uudelleenjärjestelyn tai muutoksen jälkeen. Lisäksi odotetut lisäviiveet noiden rahavirtojen maksussa voivat todistaa, että luottoriskiasema ei ole parantunut, ja siten odotettavissa olevien luottotappioiden taso on arvioitava huolellisesti uudelleen.
 - iv. Menetelmien on myös edellytettävä lainanantohenkilöstöä ilmoittamaan viipymättä laitoksen kirjanpitotoiminnolle, kun lainasopimuksia järjestellään uudelleen tai muutetaan, muutoksen asianmukaisen kirjaamisen varmistamiseksi. Monimutkaisemmissa uudelleenjärjestelyissä ja muutoksissa lainanantohenkilöstön ja kirjanpitotoiminnon välisen viestinnän on oltava säännöllistä.
- b. Luottolaitosten on otettava huomioon seuraavat ostettuja tai alun perin myönnettyjä luottoriskin vuoksi arvoltaan alentuneita luottosopimuksiakoskevat kriteerit:
 - i. Menetelmän on mahdollistettava ostetun tai alun perin myönnetyn luottoriskin vuoksi arvoltaan alentuneen luotonannon asianmukainen tunnistaminen ja kirjaaminen.
 - ii. Näiden luottosopimusten rahavirta-arviot on tarkastettava jokaiselle raportointijaksolla ja päivitettävä tarpeen mukaan. Nämä päivitykset on perusteltava ja dokumentoitava asianmukaisesti, ja toimivan johdon on hyväksyttävä ne.

4.2.3 Periaate 3 — Luottoriskiluokitusprosessi ja ryhmittely

Luottolaitoksella on oltava käytössä luottoriskiluokitusprosessi vastuiden ryhmittelemiseksi asianmukaisesti yhteisten luottoriskiominaisuuksien perusteella.

Luottoriskiluokitusprosessi

42. Luottolaitoksilla on oltava käytössä kattavat menettelyt ja tietojärjestelmät osana luottoriskin arviointiprosessiaan luottosopimusten laadun tarkkailemiseksi. Näihin kuuluu tehokas luottoriskiluokitusprosessi, joka ottaa huomioon luottoriskin vaihtelevan tason, luonteen ja vaikuttimet, joita voi ilmetä ajan mittaan, sen varmistamiseksi kohtuudella, että kaikkia luottosopimuksia tarkkaillaan asianmukaisesti ja että odotettavissa olevien luottotappioiden määrä määritetään asianmukaisesti.
43. Luottoriskiluokitusprosessiin on kuuluttava riippumaton tarkastustoiminto. Johtavan antolainaushenkilöstön suorittama luottoriskiluokkien alkuperäisen määrittämisen ja niiden jatkuvan päivityksen on oltava riippumattoman tarkastustoiminnon alaisuudessa.
44. Luottolaitosten on otettava huomioon useita kriteerejä määrittäessään luottoriskiluokan luottosopimuksen alkuperäisen taseeseen kirjaamisen yhteydessä sikäli kuin ne ovat merkityksellisiä: tuotetyyppi, ehdot, vakuustyyppi ja -summa, lainanottajan ominaisuudet ja maantieteellinen sijoittuminen tai niiden yhdistelmä.
45. Muuttaessaan aiemmin salkun tai yksittäisen luoton tasolla määritettyjä luottoriskiluokkia luottolaitosten on otettava huomioon muita merkityksellisiä tekijöitä, kuten muutokset toimialan näkymissä, liiketoiminnan kasvuluvut, kuluttajien mieliala ja muutokset talousennusteissa (kuten korkotaso, työttömyysaste ja hyödykkeiden hinnat) sekä alkuperäisen taseeseen kirjaamisen jälkeen havaitut heikkoudet luoton myöntämisessä.
46. Luottoriskiluokitusjärjestelmän on katettava kaikki luottosopimukset arvioitaessa muutosten vaikutusta luottorisktiin, ei vain niitä, joiden luottoriski on kasvanut merkittävästi, joille on koitunut tappioita tai jotka ovat muutoin luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita. Tämän tarkoituksena on mahdollistaa luottoriskien erittely ja luottojen ryhmittely luottoriskiluokitusjärjestelmässä ja kuvata sekä yksittäisten vastuiden riski että koko portfolion luottoriskin taso, kun kaikki vastuut yhdistetään. Tässä yhteydessä luottolaitosten on kyettävä tehokkaasti luottoriskiluokitusjärjestelmän avulla havaitsemaan sekä luottoriskin siirtymäettä luottoriskin merkittävät muutokset.
47. Luottolaitosten on kuvattava luottoriskiluokitusjärjestelmänsä elementit, määritellen selkeästi kunkin luottoriskiluokan ja nimeten järjestelmän suunnittelusta, toteutuksesta, käytöstä ja suorituskyvystä vastaavan henkilöstön sekä säännöllisestä testauksesta ja validoinnista vastaavat (eli riippumaton tarkastustoiminto).
48. Luottoriskiluokat on tarkastettava aina, kun saadaan merkityksellisiä uusia tietoja tai kun luottolaitoksen luottoriskin odotus on muuttunut. Määritetyille luottoriskiluokille on tehtävä

säännöllinen määrämuotoinen arvio (esimerkiksi vähintään vuosittain tai useammin, jos niin vaaditaan jollakin oikeudenkäyttöalueella) sen varmistamiseksi kohtuudella, että luokat ovat paikkansapitävät ja ajantasaiset. Luottoriskiluokat yksittäin arvioituille luotoille, jotka ovat suuririskisempiä tai luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita, on tarkastettava useammin kuin vuosittain. Arviot odotettavissa olevista luottotappioista on päivitettävä oikea-aikaisesti kuvaamaan muutoksia luottoriskiluokissa joko vastuuryhmille tai yksittäisille vastuille.

Yhteisille luottoriskiominaisuuksille perustuva ryhmittely

49. Luottolaitosten on ryhmiteltävä vastuut, joilla on yhteiset luottoriskiominaisuudet, riittävän tarkalla tavalla, jotta muutokset luottoriskissä ja siten vaikutus arvioon odotettavissa olevista luottotappioista voidaan arvioida kohtuudella.
50. Luottolaitoksen vastuiden ryhmittelymenetelmä luottoriskin arvioimiseksi (kuten instrumenttityypin, tuotteen ehtojen, toimialan/markkinasegmentin, maantieteellisen sijainnin tai lainan voimassaoloajan mukaan) on dokumentoitava ja tarkastettava asianmukaisesti, ja toimivan johdon on hyväksyttävä se laitoksen sisäisesti.
51. Luottosopimukset on ryhmiteltävä yhteisten luottoriskiominaisuuksien mukaan niin, että muutokset luottoriskin tasossa vastaavat muuttuvien olosuhteiden vaikutusta yleisimpiin luottoriskitekijöihin. Tähän sisältyy harkinta siitä, miten tulevaisuuteen suuntautuvan informaation muutos, mukaan lukien makrotaloudelliset tekijät, vaikuttaa ryhmän luottorisktiin. Toimivan johdon on tarkastettava ryhmittelyn peruste sen varmistamiseksi, että luottorisktiin vaikuttavat tekijät vaikuttavat yhtenäisellä tavalla ryhmään sisältyviin vastuisiin ja että asiaankuuluvat luottoriskiominaisuudet ja niiden vaikutus ryhmän luottoriskin tasoon eivät ole muuttuneet ajan mittaan.
52. Vastuita ei pidä ryhmitellä siten, että yksittäisten vastuiden luottoriskin lisääntymistä ei voida havaita erillään koko ryhmän suoriutumisesta.
53. Luottolaitoksilla on oltava käytössä vakaa prosessi niiden luottosopimusten asianmukaisen alkuperäisen ryhmittelyn varmistamiseksi. Tämän jälkeen vastuiden ryhmittely on arvioitava uudelleen, ja vastuut on segmentoitava uudelleen, jos saadaan merkittäviä uusia tietoja tai luottolaitoksen muuttuneet odotukset luottoriskistä viittaavat siihen, että pysyvä oikaisu on perusteltu. Ellei luottolaitos pysty segmentoimaan vastuita uudelleen oikea-aikaisesti, on käytettävä väliaikaista oikaisua.

Väliaikaisten oikaisujen käyttö

54. Luottolaitosten on käytettävä väliaikaisia arvonalentumisten oikaisuja vain tilapäisenä ratkaisuna, erityisesti lyhytaikaisissa olosuhteissa, tai kun on riittämättömästi aikaa sisällyttää merkittäviä uusia tietoja asianmukaisesti olemassa olevaan luottoriskiluokitus- ja mallinnusprosessiin tai segmentoida uudelleen olemassa olevat vastuuryhmät tai kun vastuut jossakin vastuuryhmässä reagoivat tekijöihin tai tapahtumiin eri tavoin kuin alun perin odotettiin.

55. Tällaisia tarkistuksia ei pidä käyttää jatkuvasti pitkällä aikavälillä pitkäkestoiselle riskitekiijälle. Ellei oikaisun syynä odoteta olevan väliaikainen, kuten sellaisen uuden riskitekiijän ilmaantuminen, jota ei ole aiemmin sisällytetty laitoksen arvonalentumismenetelmään, menetelmä on päivitettävä lyhyen ajan kuluessa sen tekijän sisällyttämiseksi, jolla odotetaan olevan jatkuva vaikutus odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen.
56. Väliaikaisten oikaisujen käyttö edellyttää huomattavaa arviointikykyä ja luo mahdollisuuden vinoutumaan. Vinoutuman välttämiseksi väliaikaisten oikaisujen on oltava suunnaltaan yhdenmukaisia tulevaisuuteen suuntautuvien ennusteiden kanssa, asianmukaisen dokumentaation tukemia ja asianmukaisten hallintoprosessien alaisia.

4.2.4 Periaate 4 — Arvonalentumisten riittävyys

Luottolaitoksen arvonalentumisten yhteismäärän on oltava riittävä ja yhdenmukainen sovellettavan tilinpäätössäännösten tavoitteiden kanssa riippumatta siitä, määritetäänkö arvonalennukset ryhmäkohtaisesti vai yksittäin.

57. Luottolaitosten on toteutettava kestävät luottoriskimenetelmät, joiden tavoitteena on määrittää odotettavissa oleva luottotappioiden kokonaismäärä sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisesti ja siten, että se kuvastaa riittävästi odotettavissa olevia luottotappioita tuon säännösten puitteissa.
58. Arvioidessaan arvonalentumisten riittävyyttä luottolaitosten on otettava huomioon merkitsevät tekijät ja odotukset raportointipäivänä, jotka voivat vaikuttaa jäljellä olevien rahavirtojen perittävyyteen vastuuryhmän tai yksittäisen vastuun voimassaoloaikana. Luottolaitosten on tarkasteltava historiallisia ja nykyisiä tietoja kauemmas ja otettava huomioon järkevä ja perusteltavissa oleva tulevaisuuteen suuntautuva informaatio, mukaan lukien makrotaloudelliset tekijät, jotka ovat merkityksellisiä arvioitavalle vastuulle tai arvioitaville vastuille (esimerkiksi vähittäis- tai tukkukauppa) sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisesti.
59. Riippuen kyvystä sisällyttää tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota arvioon odotettavissa olevista luottotappioista luottolaitokset voivat käyttää yksittäistä tai ryhmäkohtaista arviointimenettelyä. Riippumatta käytetystä arviointimenettelytavasta niiden on noudatettava asiaankuuluvia kirjanpitovaatimuksia, eikä niiden tuloksena saa olla olennaisesti erilaisia arvonalentumisen mittaustuloksia. Yksittäiset ja ryhmäkohtaiset arvioinnit yhdessä muodostavat perustan odotettavissa olevien luottotappioiden määrälle.
60. Käytetyn odotettavissa olevien luottotappioiden arviointitavan on oltava sopivin kyseessä oleviin olosuhteisiin ja tyypillisesti yhdenmukainen sen kanssa, kuinka luottolaitos hallinnoi kyseistä luottosopimusta. Esimerkiksi ryhmäkohtaista arviointia käytetään usein suuriin yhtenäisiin vastuuryhmiin, joilla on yhteiset luottoriskiomaisuudet, kuten vähittäissalkkuihin. Yksittäisiä arvioita suoritetaan usein merkittävillä vastuilla, tai kun

yksittäisen luoton osalta havaitaan tekijöitä, kuten erääntyminen tai lainan joutuminen valvontalistalle.

61. Riippumatta luottolaitoksen käyttämästä arviointitavasta (yksittäinen tai ryhmäkohtainen) sen on varmistettava, ettei se johda odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaamisen viivästymiseen.
62. Kun luottolaitokset käyttävät yksittäistä arviointia, arvioon odotettavissa olevasta luottotappiosta on aina sisällyttävä kaikkien järkevien ja perusteltavissa olevien tulevaisuuteen suuntautuvien tietojen, mukaan lukien perittävyys ja luottoriskiin vaikuttavat makrotaloudelliset tekijät, odotettu vaikutus. Sovellettaessa yksittäistä arviointitapaa luottolaitoksen dokumentaation on, samaan tapaan kuin ryhmäkohtaisen arvioinnin tapauksessa, selkeästi osoitettava, kuinka tulevaisuuteen suuntautuvat tiedot, mukaan lukien makrotaloudelliset tiedot, kuvastuvat yksittäisessä arviossa.
63. Tapauksissa, joissa luottolaitoksen yksittäin tehtävät arviot eivät ota riittävästi huomioon tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota, ja tulevaisuuteen suuntautuvan informaation ja odotettavissa olevien luottotappioiden arvioiden välisten suhteiden, jotka eivät ehkä ole ilmeisiä yksittäisellä tasolla, tunnistamiseksi laitoksen on ryhmiteltävä vastuut, joilla on yhteiset luottoriskiominaisuudet, tulevaisuuteen suuntautuvien tietojen, mukaan lukien makrotaloudelliset tiedot, arvioimiseksi. Kääntäen, jos luottolaitokset määrittävät, että kaikki järkevät ja perusteltavissa olevat tulevaisuuteen suuntautuvat tiedot on sisällytetty odotettavissa olevien luottotappioiden yksittäiseen arvioon, ryhmäkohtaista tulevaisuuteen suuntautuvaa tietoa käyttävää arviota ei pidä suorittaa lisäksi, jos se voi johtaa kaksinkertaiseen laskentaan.

4.2.5 Periaate 5 — Odottavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen käytettävän mallin validointi

Luottolaitoksen käytössä on oltava käytännöt ja menettelyt odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen käytettyjen mallien validoimiseksi asianmukaisesti.

64. Luottolaitokset voivat käyttää odotettavissa olevien luottotappioiden arviointi- ja määrittelyprosessissa malleja ja oletuspohjaisia arvioita riskien tunnistamiseen ja määrittämiseen sekä yksittäisen vastuun että koko salkkujen tasolla, mukaan lukien luottoluokitus, luottoriskin tunnistus, odotettavissa olevien luottotappioiden määrän määrittäminen kirjanpitolukemuksiin, stressitestaus ja pääomien kohdentaminen. Odottavissa olevien luottotappioiden arviointi- ja määrittämisprosessissa käytettyjen mallien on otettava huomioon lainanottaja ja luottoriskin liittyvien muuttujien muutosten vaikutus, kuten muutokset maksukyvyttömyydessä (PD), tappio-osuuksissa (LGD), vastuun määrissä, vakuusarvoissa ja maksukyvyttömyyden todennäköisyyksien ja sisäisten lainanottajien luottoriskiluokkien siirtymissä, jotka perustuvat historiallisiin, nykyisiin ja järkeviin ja perusteltavissa oleviin tulevaisuuteen suuntautuviin tietoihin, mukaan lukien makrotaloudelliset tiedot.

65. Luottolaitoksilla on oltava käytössä vakaat käytännöt ja menettelyt luottoriskien arviointiin ja odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen käytettyjen mallien täsmällisyyden ja johdonmukaisuuden tarkistamiseksi asianmukaisesti, mukaan lukien niiden mallipohjaiset luottoriskiluokitusjärjestelmät ja -prosessit ja kaikkien asiaankuuluvien riskikomponenttien arviointi mallin käytön alusta alkaen ja jatkuvasti. Näihin käytäntöihin ja menettelyihin on asianmukaisesti kuuluttava ammattimainen arviointitehtävä.
66. Mallin validointi on suoritettava odotettavissa olevien luottotappioiden malleja kehitettäessä ja kun malleihin tehdään merkittäviä muutoksia, ja sen on varmistettava, että mallit ovat sopivia niiden esitettyyn käyttötarkoitukseen jatkuvasti.
67. Vakaan mallin validointikehyksen on sisällettävä mm. seuraavat elementit:
- a. Selkeät tehtävät ja vastuut mallin validoinnissa riittävällä riippumattomuudella ja pätevyydellä. Mallin validointi on suoritettava riippumattomasti mallin kehitysprosessista ja sellaisen henkilöstön toimesta, jolla on tarpeellinen kokemus ja asiantuntemus. Mallin validoinnin havainnot ja lopputulokset on raportoitava viivytyksettä asianmukaiselle viranomaisasolalle. Jos luottolaitos on ulkoistanut validointitoimintonsa ulkoiselle osapuolelle, luottolaitos pysyy vastuullisena kaiken mallin validointityön tehokkuudesta, ja sen on varmistettava, että ulkoisen osapuolen tekemä työ täyttää kestävä mallin validointikehyksen kriteerit jatkuvasti.
 - b. Asianmukaisen mallin validoinnin laajuuden ja menetelmien on sisällettävä järjestelmällinen arviointiprosessi mallin vakauden, johdonmukaisuuden ja täsmällisyyden arvioimiseksi sekä mallin jatkuvan soveltuvuuden arvioimiseksi yksittäiselle vastuulle tai salkulle. Tehokkaan mallin validointiprosessin on myös mahdollistettava mallin mahdollisten rajoitusten tunnistaminen ja käsittely viivytyksettä. Validoinnin piiriin on kuuluttava mallin syöttötietojen, mallin rakenteen ja mallin tulosten ja toimivuuden arviointi.
 - *Mallin syöttötiedot:* Luottolaitoksilla on oltava sisäisesti määritetyt mallin syöttötietoina käytettyjen tietojen (historialliset, nykyiset ja tulevaisuuteen suuntautuvat tiedot) laatu- ja luotettavuusstandardit. Odotettavissa olevien luottotappioiden määrän arviointiin käytettyjen tietojen on oltava merkityksellisiä luottolaitosten salkuille ja, sikäli kuin mahdollista, täsmällisiä, luotettavia ja täydellisiä (eli ilman poisjättämisä, jotka voivat vinouttaa arvioita odotettavissa olevista luottotappioista). Validoinnin on varmistettava, että käytetyt tiedot täyttävät nämä standardit.
 - *Mallin rakenne:* Mallin rakenteen osalta validoinnin on arvioitava, että mallin perustana oleva teoria on käsitteellisesti kestävä, tunnustettu ja yleisesti hyväksytty sen aiottuun tarkoitukseen. Ennakoivasta näkökulmasta validoinnin on myös arvioitava, missä määrin malli pystyy yleisellä mallin tasolla ja yksittäisen riskitekijän tasolla ottamaan huomioon muutokset taloudellisessa tai luottoympäristössä sekä muutokset salkun liiketoimintaprofiilissa tai -strategiassa mallin vakauden vähenemättä merkittävästi.

- *Mallin tuottamat tulokset:* Luottolaitoksilla on oltava sisäisesti määritellyt standardit mallin tuottamien tulosten hyväksyttävyyteen. Jos mallin tuottamien tulosten raja-arvot rikkoutuvat merkittävästi, on ryhdyttävä korjaaviin toimiin aina mallin uudelleenkalibrointiin tai uudelleenkehittelyyn saakka.
- c. Mallinvalidointikehyksen ja -prosessin kattava dokumentointi. Tämän on sisällettävä suoritettujen validointimenettelyjen dokumentointi, muutokset validointimenetelmässä ja -välineissä, käytetyt tiedot, validoinnin tulokset ja suoritettavat tarpeelliset korjaavat toimenpiteet. Luottolaitosten on varmistettava, että dokumentaatio tarkastetaan ja päivitetään säännöllisesti.
- d. Riippumattomien osapuolten (esim. sisäisten tai ulkoisten osapuolten) suorittama mallinvalidointiprosessin tarkastus mallinvalidointiprosessin yleisen tehokkuuden ja sen kehitysprosessista riippumattomuuden arvioimiseksi. Tarkastuksen tulokset on raportoitava viivytyksettä asianmukaisella johtotasolle (esim. toimiva johto, tarkastusvaliokunta).

4.2.6 Periaate 6 — Asiantunteva luoton arviointi

Luottolaitoksen asiantuntemuksen käyttö luoton arvioinnissa, erityisesti järkevien ja perusteltavissa olevien tulevaisuuteen suuntautuvien tietojen, mukaan lukien makrotaloudelliset tiedot, huomioon ottamisessa, on olennaista luottoriskin arvioinnissa ja odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämisessä.

68. Luottolaitoksilla on oltava tarpeelliset välineet odotettavissa olevien luottotappioiden kestävän arvion ja varhaisen havaitsemisen varmistamiseksi. Ottaen huomioon, että tiedot aikaisemmista luottotappiokokemuksista tai nykyisten olosuhteiden vaikutus eivät ehkä täysin kuvasta vastuiden luottoriskiä, luottolaitosten on käytettävä asiantuntemustaan luoton arvioinnissa huomioidakseen täysin kaikkien järkevien ja perusteltavissa olevien tulevaisuuteen suuntautuvien tietojen vaikutuksen, mukaan lukien makrotaloudelliset tekijät, odotettavissa olevien luottotappioiden arvioonsa. Luottolaitoksen asiantuntemuksen käyttö luoton arvioinnissa on dokumentoitava luottolaitoksen luottoriskimenetelmässä, ja sitä on valvottava asianmukaisesti.
69. Aiempaa kokemusta koskevat tiedot antavat hyödyllisen perustan vastuiden luottoriskitekijöiden tunnistamiseen tarvittavien trendien ja korrelaatioiden havaitsemiseen. Arvioissa odotettavissa olevista luottotappioista ei kuitenkaan saa jättää huomiotta (tulevaisuuteen suuntautuvien) tapahtumien ja olosuhteiden vaikutusta noihin tekijöihin. Arvion on kuvastettava tästä vaikutuksesta johtuvia odotettavissa olevia tulevia maksuvajeita.
70. Tulevaisuuteen suuntautuvien tietojen huomioon ottamista ei pidä välttää sillä perusteella, että luottolaitos pitää niiden mukaan ottamisen kustannusta hyvin korkeana tai niitä tarpeettomina, tai koska tulevaisuuteen suuntautuvien skenaarioiden muodostamisessa on epävarmuutta, paitsi jos koituva lisäkustannus ja toiminnallinen rasite eivät edesauta

odotettavissa olevien luottotappioiden kirjausperiaatetta noudattavan tilinpäätössäännösten laadukasta soveltamista.

71. Luottolaitosten on kyettävä osoittamaan, että odotettavissa olevien luottotappioiden arviointiprosessissa lukuun otetuilla tulevaisuuteen suuntautuvilla tiedoilla on yhteys tiettyjen vastuiden tai salkkujen luottoriskitekijöihin. Ottaen huomioon, ettei virallisin tilastollisin termein ehkä ole mahdollista osoittaa vahvaa yhteyttä tiettyjen tietotyyppien tai jopa kaikkien käytettävien tietojen ja luottoriskitekijöiden välillä, luottolaitosten on käytettävä asiantuntemustaan luoton arvioinnissa määrittäessään sopivaa tasoa yksittäisen tai ryhmäkohtaisen arvonalentumisen määrälle. Kun merkitykselliseksi tunnistettua tulevaisuuteen suuntautuvaa tekijää ei sisällytetä yksittäiseen tai ryhmäkohtaiseen arvioon, väliaikaiset oikaisut voivat olla tarpeen.
72. Makrotaloudellisia ennusteita ja muita merkityksellisiä tietoja on käytettävä johdonmukaisesti salkuissa, joiden luottoriskitekijöihin nämä ennusteet/olettamukset vaikuttavat samalla tavalla. Kehitettäessä arvioita odotettavissa olevista luottotappioista luottolaitosten on lisäksi käytettävä asiantuntemustaan luottojen arvioinnissa ottaakseen huomioon niiden vaiheen luottosyklissä, joka voi olla eri niillä oikeudenkäyttöalueilla, joilla niillä on luottosopimuksia.
73. Luottolaitosten on oltava huolellisia määrittäessään kirjanpitoon kirjattavien odotettavissa olevia luottotappioita koskevan vähennyserän tason, sen varmistamiseksi, että tuloksena olevat arviot ovat asianmukaisia (eli neutraaliiteetin mukaisia, eivät ali-eikä yliarvioivia).
74. Luottolaitosten on myös hyödynnettävä luottoriskin hallintaprosessissa saatuja laaja-alaisia tietoja, mukaan lukien riskienhallintaan ja omien varojen riittävyyteen käytetyt luonteeltaan tulevaisuuteen suuntautuvat tiedot, kehittäessään arviotaan odotettavissa olevista luottotappioista.

4.2.7 Periaate 7 — Yhteiset prosessit, järjestelmät, työkalut ja tiedot

Luottolaitoksilla on oltava vakaa luottoriskin arviointi- ja mittausprosessi, joka antaa niille vahvan perustan yhteisille prosesseille, järjestelmille, työkaluille ja tiedoille luottoriskin arvioimiseen ja odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaamiseen.

75. Sikäli kuin mahdollista, luottolaitosten on käytettävä yhteisiä prosesseja, järjestelmiä, työkaluja ja tietoja luottoriskin arvioimiseen, odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen kirjanpitolaskentoihin ja omien varojen riittävyydestä tuloksena olevien odotettavissa olevien luottotappioiden arvioiden luotettavuuden ja johdonmukaisuuden parantamiseksi, avoimuuden lisäämiseksi ja kannustamaan markkinakurin avulla kestävien luottoriskikäytäntöjen noudattamiseen.
76. Luottoriskikäytännöt on tarkastettava säännöllisesti sen varmistamiseksi, että kaikkialta luottolaitoksen organisaatiosta saatavissa olevat merkitykselliset tiedot tallennetaan ja että järjestelmät päivitetään luottolaitoksen luotonmyöntämis- tai liiketoimintakäytännöt muuttuvat tai kehittyvät ajan mittaan. On perustettava palautekehä (feedback loop) sen

varmistamiseksi, että tiedot odotettavissa olevien luottotappioiden arvioista, muutoksista luottoriskissä ja toteutuneista luottotappioista jaetaan luottoriskiasiantuntijoille, tilinpäätös- ja vakavaraisuussäätelyn edellyttämän raportoinnin henkilöstölle ja erityisesti lainanmyöntämishenkilöstölle.

77. Yllä mainittuihin yhteisiin prosesseihin, järjestelmiin, työkaluihin ja tietoihin voivat kuulua luottoriskin luokitusjärjestelmät, arvioidut maksukyvyttömyyden todennäköisyydet (asianmukaisten tarkistusten mukaan), erääntyneisyys, luototusaste, aikaisempien tappioiden määrät, tuotetyyppi, lyhennysaikataulu, omarahoitusosuusvaatimukset, markkinasegmentti, maantieteellinen sijainti, luotonmyöntöajankohta ja vakuustyyppi.

4.2.8 Periaate 8 — Julkistaminen

Luottolaitoksen tietojen julkistamisen on edistettävä avoimuutta ja vertailtavuutta antamalla oikea-aikaisia, merkityksellisiä ja päätöksenteon kannalta hyödyllisiä tietoja.

78. Tietojen julkistamisen tavoitteena on tarjota päätöksenteon kannalta hyödyllisiä tietoja luottolaitoksen taloudellisesta asemasta ja tuloksesta ja niiden muutoksista laaja-alaiselle käyttäjäjoukolle selkeästi ja ymmärrettävästi. Luottolaitosten on pyrittävä tarjoamaan merkityksellisiä ja vertailukelpoisia tietoja, jotta käyttäjät voivat tehdä oikea-aikaisia, tietoihin perustuvia päätöksiä ja pystyvät arvioimaan hallituksen ja toimivan johdon johtamistavan.
79. Taloudelliset ja luottoriskien hallintaa koskevat tiedot on julkistettava sovellettavien kirjanpito- ja valvontakehysten mukaisesti¹². Luottolaitosten on julkistettava tiedot, joita tarvitaan kuvaamaan oikein luottolaitoksen altistuminen luottoriskille, mukaan lukien sen arviot odotettavissa olevista luottotappioista, ja antamaan asianmukaisia tietoja luottolaitoksen luotonmyöntämiskäytännöistä.
80. Sovellettavien tilinpäätösstandardien ja säännösten mukaisesti luottolaitosten toimivan johdon on käytettävä harkintaa julkistettavien tietojen asianmukaisen yhdistely- ja erittelytason määrittämiseksi siten, että julkaistavat tiedot täyttävät jatkuvasti kirjanpito vaatimukset ja antavat tietoa luottolaitoksen luottoriskiasemasta ja odotettavissa olevista luottotappioista, jotta käyttäjät voivat suorittaa yksittäisen laitoksen analyysin ja asiaankuuluvia vertailuryhmävertailuja.
81. Kokonaisuutena julkistettavien määrällisten ja laadullisten tietojen on kerrottava käyttäjille odotettavissa olevien luottotappioiden arvioiden kehittämisessä käytetyt pääoletukset/-syöttötiedot. Julkistettavien tietojen on korostettava odotettavissa olevien luottotappioiden arvioinnin kannalta olennaisia käytäntöjä ja määritelmiä (kuten luottolaitoksen peruste vastuiden ryhmittelylle salkkuihin samankaltaisten luottoriskiominaisuuksien perusteella ja

¹² Asetuksen (EU) 575/2013 8 osan, EBA GL/2016/11:nasetuksen (EU) 573/2013 8 osan mukaisista julkistamisvaatimuksista ja EBA GL/2014/14:n olennaisuudesta, liikesalaisuuden piiriin kuulumisesta ja luottamuksellisuudesta ja asetuksen (EU) 575/2013 432 artiklan 1 ja 2 kohdan ja 433 artiklan julkistamistiheydestä mukaisesti.

sen maksukyvyttömyyden määritelmä¹³), luottotappioarvioihin muutoksia aiheuttavia tekijöitä ja tapaa, jolla toimivan johdon asiantuntemus luoton arvioinnissa on otettu mukaan. Julkistettaessa merkittäviä käytäntöjä on kerrottava, kuinka nuo käytännöt on toteutettu luottolaitoksen omassa toiminnassa..

82. Luottolaitosten on julkistettava laadullisia tietoja siitä, kuinka tulevaisuuteen suuntautuvat tiedot, mukaan lukien makrotaloudelliset tekijät, on sisällytetty odotettavissa olevien luottotappioiden arviointiprosessiin sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisesti, erityisesti kun arviointi suoritetaan yksittäin.
83. Vastuiden ryhmittelyperustetta koskeviin julkistettaviin tietoihin on sisällyttävä tietoja siitä, kuinka toimiva johto varmistuu siitä, että luottovastuut on ryhmitelty asianmukaisesti siten, että näillä ryhmillä on jatkuvasti yhteisiä luottoriskiominaisuuksia.
84. Odotettavissa olevien luottotappioiden arvioiden laadun ja merkitsevyyden parantamiseksi luottolaitosten on annettava selitys merkittävistä muutoksista jaksosta toiseen odotettavissa olevien luottotappioiden arvioinnissa. Näihin tietoihin on sisällyttävä sekä merkittävät laadulliset että määrälliset julkistettavat tiedot tavalla, joka parantaa käsitystä siitä, kuinka odotettavissa olevien luottotappioiden arviot ovat muuttuneet.
85. Luottolaitoksen hallituksen on säännöllisesti tarkastettava tietojen julkistamiskäytäntönsä sen varmistamiseksi, että julkistettavat tiedot ovat edelleen relevantteja luottolaitoksen riskiprofiiliin, tuotekeskittymiin, toimialan normeihin ja nykyiseen markkinatilanteeseen. Näin tehdessään luottolaitosten on julkistettava tietoja, jotka helpottavat vertailuja sen vertailuryhmään, jotta käyttäjät voivat seurata muutoksia luottolaitoksen odotettavissa olevien luottotappioiden arvioissa jaksosta toiseen ja suorittaa tarkoituksenmukaisia analyysejä kansallisten ja kansainvälisten vertailuryhmien kesken.

4.3 Ohjeet IFRS 9:ää soveltaville luottolaitoksille

Tässä osiossa annetaan ohjeet koskien tiettyjä odotettavissa olevia luottotappiota koskevien vaatimusten osa-alueita IFRS 9:n arvonalentumisia käsittelevissä osissa — (i) tappiota koskeva vähennyserän määrä, joka vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita (ii) luottoriskin merkittävän kasvun arviointi; ja (iii) käytännön helpotusten käyttö, - jotka eivät ole yleisesti käytössä muissa odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaamista soveltavissa kirjanpitojärjestelmissä ja jotka tulee lukea yhdessä näiden ohjeiden muiden osien kanssa.

4.3.1 Tappiota koskeva vähennyserän määrä, joka vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita

86. IFRS 9:n 5.5.5 kohdan mukaisesti, "jos raportointipäivänä rahoitusinstrumenttiin liittyvä luottoriski ei ole lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, yhteisön on

¹³ Lisäohjeita maksukyvyttömyyden määritelmässä on kappaleissa 89 ja 90 seuraavassa osiossa.

arvostettava kyseisen rahoitusinstrumentin tappiota koskeva vähennyserä määrään joka vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita ". Luottolaitosten on määritettävä odotettavissa olevat luottotappiot kaikille lainanantoon liittyville vastuille. Tappioita koskevan vähennyserän merkitseminen nollassi on oltava harvinainen, koska arviot odotettavissa olevista luottotappioista ovat todennäköisyyksillä painotettuja rahamääriä, joiden on aina kuvastettava mahdollisuutta, että luottotappio toteutuu (katso IFRS 9:n 5.5.17 ja 5.5.18 kohdat). Tappioita koskevan vähennyserän merkitseminen nollassi voi kuitenkin toteutua esimerkiksi täysin vakuudellisille lainoille (vaikka luottolaitosten on oltava varovaisia vakuusarvon arvioiden kehittämisessä, koska vakuuden arvostus alkuperäisen taseeseen kirjaamisen yhteydessä voi muuttua lainan voimassaoloaikana).

87. Luottolaitosten on sovellettava 12 kuukauden odotettavissa olevan luottotappion arvioinnissa ja määrittämisessä aktiivista menettelyä jonka avulla luottoriskin muutokset voidaan havaita ja siten kirjata muutokset odotettavissa olevissa luottotappiossa oikea-aikaisesti. Periaatteen 6 mukaisesti 12 kuukauden odotettavissa olevan luottotappion määrä- ja ajoitusarvioiden on vastattava toimivan johdon asiantuntemusta luoton arvioinnissa ja edustettava odotettavissa oleva luottotappion vinoutumatonta todennäköisyyksillä painotettua arviota ottamalla huomioon mahdollisten tulevien vaihtelualue.
88. IFRS 9 määrittelee 12 kuukauden odotettavissa olevia luottotappiota vastaavan rahamäärän "Koko voimassaoloajalta odotettavissa olevien luottotappioiden se osuus, joka edustaa odotettavissa olevia luottotappioita sellaisista rahoitusinstrumenttia koskevista laiminlyöntitapahtumista (default event), jotka ovat mahdollisia 12 kuukauden kuluessa raportointipäivästä lukien" ¹⁴. Luottolaitosten tulee huomata, että 12 kuukauden odotettavissa olevia luottotappioita vastaava rahamäärä ei ole tässä tarkoituksessa vain seuraavien 12 kuukauden aikana odotettavissa olevat luottotappiot, vaan se vastaa IFRS 9:n B5.5.43 kohdan mukaisesti luottosopimuksen tai luottosopimusten ryhmän voimassaoloajalta odotettavissa olevia maksuvajauksia, jotka johtuvat seuraavien 12 kuukauden aikana mahdollisesti toteutuvista laiminlyönneistä. Luottolaitosten on huomattava, että IFRS 9:n 5.5.9 kohdan mukaisesti sen arvioimiseksi, onko rahoitusinstrumentin siirryttävä odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen koko sen voimassaoloajalta, on otettava huomioon muutos riskissä, että laiminlyönti tapahtuu rahoitusinstrumentin odotettavissa olevana voimassaoloaikana. Joissakin tilanteissa IFRS 9 sallii 12 kuukauden odotettavissa olevan luottotappion muutoksen käyttämisen tämän arvion tekemiseen. Tämä ei kuitenkaan ehkä aina ole asianmukaista, ja erityistä huomiota on kiinnitettävä IFRS 9:n B5.5.14 kohdassa esitettyihin esimerkkeihin.
89. IFRS 9:n B5.5.37 kohta ei määrittele laiminlyöntiä (= vakavaraisuussääntelyn maksukyvyttömyys (default)), mutta edellyttää luottolaitosten määrittelevän laiminlyönnin yhdenmukaisesti sisäisessä luottoriskien hallinnassa käytetyn määritelmän kanssa. IFRS 9:n B5.5.37 kohta sisältää myös kumottavissa olevan oletuksen, että laiminlyönti ei tapahdu

¹⁴ Katso IFRS 9, liite A, Määritelmät.

myöhemmin kuin silloin kun maksu on viivästynyt 90 päivää. Omaksuessaan laiminlyönnin määritelmän kirjanpitotarkoituksiin luottolaitosten on seurattava asetuksen (EU) 575/2013¹⁵ 178 artiklassa vakavaraisuussäätelyn tarkoituksiin käytettyä määritelmää, joka sisältää molemmat:

- a. laadullisen kriteerin, jolla "laitos päättää, että velallinen ei todennäköisesti maksa luottovelvoitteitaan laitokselle, emoyhtiölle tai jollekin sen tytäryhtiölle täysimääräisesti ilman, että laitos turvautuu vakuuden realisoinnin kaltaisiin toimiin" ("epävarman takaisinmaksun" -tapahtumat); ja
- b. objektiivisen mittarin, missä "vastapuolen olennaisen luottovelvoitteen hoitoon liittyvä maksusuoritus laitokselle, emoyhtiölle tai sen tytäryhtiölle on ollut yli 90 päivää erääntyneenä", mikä vastaa kumottavissa olevaa olettamusta IFRS 9:n B5.5.37 kohdassa.

90. Asetuksen (EU) 575/2013 178 artiklan 1 kohdan mukaisesti velallinen on katsottava maksukyvyttömäksi, kun jompikumpi tai molemmat kriteereistä 1 kohdan a ja b alakohdissa täyttyy tai täyttyvät. Tässä yhteydessä luottolaitosten on tunnistettava maksukyvyttömyys velallisen "epävarman takaisinmaksun" -kriteerin mukaisesti ennen kuin vastuusta tulee maksukyvytön 90 päivän ajan erääntyneenä olleen maksun mittarin mukaan. Vakavaraisuussäätelytarkoituksissa noudatetun menettelytavan mukaisesti asetuksen (EU) 575/2013 178 artiklan 3 kohdassa annettu luettelo asioista, joita voidaan pitää kriteereinä epävarmasta takaisinmaksusta, on toteutettava tavalla, joka varmistaa sellaisten "epävarman takaisinmaksun" tapahtumien, jotka nopeuttavat mahdollisia maksuvajeita, oikea-aikaisen havaitsemisen. Vaikka vakavaraisuussäätelytarkoituksessa vähittäisvastuiden ja julkisyhteisöjen ja julkisoikeudellisten laitosten tapauksessa toimivaltaiset viranomaiset voivat 1 kohdan b alakohdan osalta korvata 90 päivän ajanjakson aina 180 päivän ajanjaksoon saakka tietyille tuotteille sen mukaan, mitä ne pitävät asianmukaisena paikallisiin olosuhteisiin nähden (katso asetuksen (EU) 575/2013) 178 artiklan 1 kohdan b alakohta), tätä mahdollisuutta ei pidä tulkita poikkeukseksi IFRS 9:n B5.5.37 kohdan 90 päivän kumottavissa olevan olettamuksen soveltamiseen.

91. Muodostaessaan arviota 12 kuukauden odotettavissa olevia luottotappioita vastaavasta rahamäärästä luottolaitosten on otettava huomioon järkevä ja perusteltavissa oleva informaatio, johon viitataan periaatteessa 6, ja joka vaikuttaa luottorisktiin, erityisesti tulevaisuuteen suuntautuva informaatio, mukaan lukien makrotaloudelliset tekijät. Luottolaitosten on käytettävä asiantuntevaa luoton arviointia tarkastellessaan sekä laadullisia että määrällisiä tietoja, jotka voivat vaikuttaa luottolaitoksen arvioon luottoriskistä. IFRS 9 määrää, että yhteisön ei tarvitse suorittaa perinpohjaista tietojen hakua määrittäessään 12 kuukauden odotettavissa olevaa luottotappiota vastaavaa summaa. Luottolaitosten on kuitenkin aktiivisesti sisällytettävä tiedot, jotka voivat vaikuttaa odotettavissa olevan

¹⁵ Euroopan pankkiviranomainen on julkaissut ohjeluonnoksen maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta asetuksen 575/2013 178 artiklan mukaisesti.

luottotappion arvioon, eikä luottolaitosten pidä sulkea pois tai jättää huomiotta merkityksellisiä tietoja, jotka ovat kohtuudella saatavissa.

92. Kun luottolaitos myöntää korkean luottoriskin luottoja (joita ei tässä yhteydessä pidä ymmärtää IFRS 9:n 5.5.10 kohdassa kuvattujen "alhaisen luottoriskin" omaavien vastuiden vastakohtana), ja niiden tappiota koskeva vähennyserä on alun perin arvioitu määrään, joka vastaa 12 kuukauden odotettavissa olevia luottotappioita, luottolaitoksen on seurattava näitä vastuita tarkasti luottoriskin lisäysten varalta varmistaakseen vastuun oikea-aikaisen siirtymisen koko voimassaoloajalta odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen sen huomioonottamiseksi, että korkean luottoriskin vastuilla volatilitteetti on todennäköisesti suurempi ja luottoriskin kasvu nopeampaa.
93. Vaikka luottoriskin lisäystä ei arvioitaisikaan merkittäväksi, luottolaitoksen on tarkistettava arvionsa 12 kuukauden odotettavissa olevasta luottotappiosta kuvastamaan asianmukaisesti luottoriskissä tapahtuneita muutoksia ottaen huomioon mahdollisesti tapahtunut luottoriskin siirtymä. Tällaiset tarkistukset on tehtävä hyvissä ajoin ennen kuin vastuiden odotettavissa olevat luottotappiot siirtyvät, joko yksittäin tai ryhmäkohtaisesti, määriteltäviksi vastuun koko voimassaoloajalta.
94. Suoritettaessa ryhmäkohtaista arviointia ryhmään kuuluviin vastuisiin on noudatettava näiden ohjeiden periaatteissa 3 esitettyjä vaatimuksia. Erityisesti, kun luottolaitoksen saataville tulee informaatiota, jonka mukaan vastuuryhmässä tarvitaan lisä- tai erilaista segmentaatiota, ryhmä on jaettava alaryhmiin, ja 12 kuukauden odotettavissa olevaa luottotappiota vastaavan rahamäärän määrittely on päivitettävä erikseen kullekin alaryhmälle tai, muuttuvien olosuhteiden tapauksessa, on tehtävä väliaikainen oikaisu (katso näiden ohjeiden periaate 3 ja sen yksityiskohtaiset vaatimukset väliaikaisten oikaisujen käyttöön). Kun saataville tulee tietoja, joiden mukaan tietyn alaryhmän luottoriski on lisääntynyt merkittävästi, tuolle alaryhmälle on kirjattava koko voimassaoloajalta odotettavissa oleva luottotappio.
95. Luottosopimuksia ei pidä ryhmitellä niin, että merkittävien luottoriskin lisäysten oikea-aikainen tunnistaminen hämärtyy (katso myös ryhmittelyä ja odotettavissa olevien luottotappioiden ryhmäkohtaisia arvioita koskevat lisävaatimukset näiden ohjeiden periaatteissa 3 ja 4).

4.3.2 Luottoriskin merkittävän lisääntymisen arviointi

96. IFRS 9:n 5.5.4 kohdan mukaan "arvonalentumisvaatimusten tavoite on kirjata koko voimassaoloajalta odotettavissa olevat luottotappiot kaikista rahoitusvaroista, joihin liittyvä luottoriski on lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, arvioitiinpa ne yksittäin tai ryhmäkohtaisesti, ottaen huomioon kaikki järkevä ja perusteltavissa oleva, mukaan lukien tulevaisuuteen suuntautuva informaatio".

97. Tämän menettelytavan peruste on se, että vastapuolen luottokelpoisuus ja siten alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä ennakoitu odotettavissa oleva luottotappio otetaan tuolloin huomioon luoton hinnoittelussa. Siitä seuraa, että alkuperäisen kirjaamisen jälkeistä luottoriskin lisääntymistä ei ehkä täysin kompensoida perityllä korkotasolla, ja siksi luottolaitosten on tarkastettava huolellisesti, onko luottoriski lisääntynyt merkittävästi¹⁶. Tässä tapauksessa lainasopimus on siirrettävä koko voimassaoloajalta odotettavissa olevan luottotappion määritykseen.
98. Sen päättämiseksi, onko vastuun luottoriski lisääntynyt merkittävästi, ja vaadittujen 12 kuukauden ja koko voimassaoloajalta odotettavissa olevan luottotappion arvioimiseksi luottolaitoksilla on oltava käytössä hyvä hallinto ja asianmukaiset järjestelmät ja valvonta näissä ohjeissa määritettyjen periaatteiden mukaisesti. Ellei järjestelmiä ole jo perustettu, luottolaitosten on toteutettava järjestelmät, jotka kykenevät käsittelemään ja järjestelmällisesti arvioimaan suuret tietomäärät, joita tarvitaan sen päättämiseksi, onko joidenkin tiettyjen luottosopimusten tai vastuuryhmien luottoriski kasvanut merkittävästi, ja arvioimaan tarvittaessa odotettavissa oleva luottotappio koko voimassaoloajalta. Direktiivin 2013/36/EU tarkoittamien emo- ja tytäryhtiöiden on varmistettava, että menettelytapa on yhdenmukainen koko ryhmässä. Tähän on erityisesti sisällytettävä prosessien käyttöönotto sen varmistamiseksi, että luottolaitoksen toimiva johto tarkastaa ja hyväksyy taloudellisen tilanteen ennusteet eri oikeudenkäyttöalueilla ja eri taloussektoreilta ja että prosessi, kontrollit ja taloudelliset oletukset, jotka liittyvät ennusteiden kehittämiseen ja niiden yhdistämiseen luottotappiota koskeviin odotuksiin, ovat identtiset läpi ryhmän. Yhdenmukaisuuden tarvetta ei pidä tulkita vaatimukseksi, että käytäntö on identtinen koko ryhmässä. Päinvastoin, yhdenmukaisessa kehityksessä voi olla eroja oikeudenkäyttöalueiden ja tuotteiden kesken, riippuen esimerkiksi tietojen saatavuudesta. Näiden erojen on oltava hyvin dokumentoituja ja perusteltuja.
99. Käytössä olevien prosessiensa avulla luottolaitosten on kyettävä määrittämään oikea-aikaisesti ja kattavasti, onko luottoriski kasvanut merkittävästi luottosopimuksen alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, jotta yksittäinen vastuu tai vastuuryhmä, jolla on samanlaiset luottoriskiominaisuudet, siirretään koko voimassaoloajalta odotettavissa olevien luottotappioiden määritykseen heti, kun luottoriski on kasvanut merkittävästi, IFRS 9:n arvonalentumisten kirjanpito vaatimusten mukaisesti.
100. Kuten IFRS 9:n B5.5.17 kohdassa todetaan merkittävien luottoriskin lisäysten arvioinnista alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, tämän määrityksen tekemiseksi huomioon otettavien erilaisten tietojen määrä on suuri. Yleisesti ottaen siihen sisältyvät tiedot makrotaloudellisista olosuhteista ja tietyille lainanottajalle tai lainanottajaryhmälle, jolla on yhteiset luottoriskiominaisuudet, merkityksellinen talouden ala ja maantieteellinen alue lainanottajakohdainten strategisten, toiminnallisten ja muiden ominaisuuksien lisäksi. Vaadittuna kriittisenä piirteenä on kaikkien ilman kohtuuttomia kustannuksia ja ponnistuksia

¹⁶ IFRS 9 edellyttää yrityksiä ottamaan huomioon suuren määrän erilaisia tekijöitä merkittävien luottoriskin lisäysten arvioinnissa, ja hinnoittelu voi olla yksi noista tekijöistä.

saatavissa olevan järkevän ja perusteltavissa olevan tulevaisuuteen suuntautuvan informaation huomioon ottaminen (katso myös näiden ohjeiden 131 kohta käytettävien tietojen laajuudesta) nykyisiä olosuhteita koskevien ja historiallisten tietojen lisäksi.

101. Tappiota koskevan vähennyserän kirjaamiseksi oikea-aikaisesti IFRS 9:n vaatimusten mukaisesti luottolaitosten on:

- a. koottava tietoja ja ennakkoarvioita luottoriskin avaintekijöistä luottosopimuksissaan ja salkuissaan; ja
- b. kyettävä ilmaisemaan luottoriski määrällisesti kunkin luottosopimuksen tai salkun osalta näiden tietojen ja ennusteiden perusteella.

102. IFRS 9:n B5.5.2 kohdan mukaan koko voimassaoloajalta odotettavissa olevien luottotappioiden odotetaan yleensä tulevan kirjatuiksi ennen kuin rahoitusinstrumenttiin liittyvät maksut ovat viivästyneet ja että "tyypillisesti luottoriski kasvaa merkittävästi ennen kuin rahoitusinstrumenttiin liittyvä maksu viivästyy tai muita lainanottajakohtaisia viivyttäviä tekijöitä (esimerkiksi ehtoihin tehtävä muutos tai uudelleenjärjestely) havaitaan". Siksi luottolaitosten analyysien on otettava huomioon se, että luottotappioihin vaikuttavat tekijät alkavat usein heiketä huomattavan kauan (kuukausia, joissakin tapauksissa vuosia) ennen kuin luottosopimuksessa ilmenee objektiivista näyttöä maksujen laiminlyönneistä. Luottolaitosten on tiedostettava, että maksuhäiriötiedot ovat yleensä historiatietoihin perustuvia ja ovat harvoin yksin riittäviä odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen. Esimerkiksi vähittäissalkuissa epäsuotuisat kehitykset makrotaloudellisissa tekijöissä ja lainanottajien ominaispiirteissä johtavat yleensä luottoriskin tason nousuun kauan ennen kuin tämä ilmenee viiveellisinä tietoina kuten maksuhäiriöinä.

103. Täten IFRS 9:n tavoitteen saavuttamiseksi kestävästi luottolaitosten on otettava huomioon myös makrotaloudellisten tekijöiden ja lainanottajien ominaispiirteiden yhteydet salkun luottoriskin tasoon järkevien ja perusteltavissa olevien tietojen perusteella. Sitä varten luottolaitosten on aloitettava yksityiskohtaisesta historiallisten mallien ja nykyisten trendien analyysistä, jonka avulla voidaan tunnistaa merkittävimmät luottoriskitekijät. Asiantuntevan luoton arvioinnin käytön tulee auttaa niiden nykyisten ja ennustettujen olosuhteiden mukaan ottamista, jotka todennäköisesti vaikuttavat noihin riskitekijöihin, odotettuihin maksuvajeisiin ja siten tappio-odotuksiin.

104. Luottolaitosten on suoritettava tällaisia analyyskejä sekä pieniä yksittäisiä luottoja sisältävien salkkujen, kuten luottokorttivastuiden, että suurten yksittäin hallinnoitujen vastuiden yhteydessä. Esimerkiksi suuren liikekiinteistölainan tapauksessa luottolaitosten on huomioitava liikekiinteistömarkkinoiden huomattava herkkyys yleiselle makrotaloudelliselle ympäristölle monilla oikeudenkäyttöalueilla ja harkittava korkotason ja vajaakäyttöasteen kaltaisten tietojen käyttäminen sen määrittämiseksi, onko luottoriski kasvanut merkittävästi.

105. Luottolaitoksilla on oltava selkeät toimintaperiaatteet, mukaan lukien kehittyneet kriteerit sille, mikä muodostaa luottoriskin "merkittävän" kasvun erityyppisille luottosopimuksille. Tällaiset kriteerit ja syyt siihen, miksi tällaisia menettelytapoja ja määritelmiä pidetään asianmukaisina, on julkistettava IFRS 7:n *Rahoitusinstrumentit: Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot* 35F kohdan mukaisesti. IFRS 9:n 5.5.9 kohta vaatii, että tehdessään arvion luottoriskin merkittävästä lisääntymisestä "yhteisön on käytettävä rahoitusinstrumentin odotettavissa olevana voimassaoloaikana toteutuvien laiminlyöntien riskin muutosta sen sijaan, että se käyttäisi odotettavissa olevien luottotappioiden määrän muutosta. Näihin tarkoituksiin laitosten on tehtävä tämä arvio laiminlyönnin toteutumisriskin, ei odotettavissa olevan luottotappion mukaan (eli ennen luottoriskiä vähentävien tekijöiden, kuten vakuuden tai takuiden vaikutusten huomiointia).
106. Kehittäessään menettelytapansa merkittävän luottoriskin kasvun määrittämiseksi luottolaitosten on huomioitava jokainen IFRS 9:n 16 tekijöiden ja indikaattorien luokasta (sikäli kuin ne ovat merkitseviä arvioitavalle rahoitusinstrumentille), niin kuin ne esitetään B5.5.17 (a) - (p) kohdissa, ja luottolaitosten on harkittava, onko näiden lisäksi muita huomioitavia tietoja. Tällaisia indikaattoreita (sekä IFRS 9:ssä että näissä ohjeissa) ei pidä katsoa "tarkistuslistaksi". Jotkin indikaattorit voivat olla merkityksellisempiä kuin toiset sen arvioimisessa, osoittaako tietty luottosopimustyyppi merkittävää luottoriskin kasvua. Samalla luottolaitosten on noudatettava erityistä huolellisuutta välttääkseen sen, että merkittävää luottoriskin kasvua ei tunnisteta viipymättä, kun se on tosiasiaassa olemassa. Luottolaitosten ei varsinkaan pidä rajoittaa merkittäviä luottoriskin lisäyksiä tilanteisiin, joissa rahoitusinstrumentin ennakoidaan tulevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneeksi (eli siirtyvän IFRS 9:n arvonalentumissäännösten kolmanteen vaiheeseen). Velalliset voivat sitä vastoin osoittaa merkittävää luottoriskin kasvua ilman näyttöä niiden luottosopimusten todennäköisestä arvon alenemisesta. Se, että luottoriski on kasvanut merkittävästi, ei välttämättä tarkoita, että laiminlyönti on todennäköinen, vaan vain sitä, että se on todennäköisempää kuin alkuperäisen kirjaamisen ajankohtana. IFRS 9:n mallin symmetria korostaa tätä kohtaa: luottosopimukset voivat siirtyä koko voimassaoloajalta odotettavissa oleviin luottotappioiden määrittämiseen, mutta sen jälkeen ne voidaan siirtää takaisin 12 kuukaudelta odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen, ellei merkittävän luottoriskin kasvun kynnyksarvoa enää saavuteta.
107. Luottolaitosten on erityisesti huomioitava seuraava ei-tyhjentävä luettelo indikaattoreista arvioidessaan merkittävää luottoriskin kasvua:
- a. luottolaitoksen toimivan johdon päätös, että jos olemassa oleva vastuu laskettaisiin liikkeeseen raportointipäivänä, vastuun hintaelementti, joka kuvastaa vastuun luottoriskiä, olisi merkittävästi korkeampi kuin se oli, kun laina tosiasiallisesti laskettiin liikkeeseen, koska tietyn lainanottajan tai lainanottajaluokan luottoriski on kasvanut alkuperäisen kirjaamisen jälkeen;

- b. luottolaitoksen toimivan johdon päätös vahvistaa vakuus- ja/tai kovenanttivaatimuksia uusille vastuille, jotka ovat samankaltaisia kuin jo voimassa olevat vastuut, koska niiden vastuiden luottoriski on muuttunut alkuperäisen kirjaamisen jälkeen;
- c. lainanottajan luottoluokituksen laskeminen tunnetun luottoluokituslaitoksen toimesta tai luottolaitoksen sisäisessä luottoluokitusjärjestelmässä;
- d. yksittäisen seurannan ja tarkastelun alaisten terveiden vastuiden sisäinen luottoarvion yhteenveto/luoton laadun indikaattori, joka on heikompi kuin alkuperäisen kirjaamisen ajankohtana;
- e. olennaisten luottoriskien vaikuttavien tekijöiden heikentyminen (esim. tulevat rahavirrat) yksittäiselle velalliselle (tai velallisryhmälle); ja
- f. taloudellisista vaikeuksista johtuvat odotukset sopimusmuutoksille, mukaan lukien asetuksen (EU) 2015/227 mukaisesti lainanhoitojoustona pidettävät.

Vaikka IFRS 9:n soveltamisen tulisi kuvastaa luottoriskien hallinnan käytäntöjä mahdollisuuksien mukaan, joissakin tapauksissa se ei ole asianmukaisesta. Esimerkiksi jos luottolaitos hallinnoi useimpia luottosopimuksia samalla tavalla riippumatta luottoriskistä, poikkeuksena vain erityisen vahvat tai heikot luotot, luottosopimusten hallintatapa ei todennäköisesti ole luotettava osoitin siitä, onko luottoriski kasvanut merkittävästi.

108. Arvioidessaan, onko luottosopimusten luottoriski kasvanut merkittävästi, luottolaitosten on huomioitava myös seuraavat tekijät, jotka liittyvät ympäristöön, jossa luottolaitos tai lainanottaja toimii:

- a. tietyille lainanottajalle tai lainanottajaryhmälle merkityksellisten makrotaloudellisten näkymien heikentyminen. Makrotaloudellisten arvioiden on oltava niin laaja-alaiset, että ne sisältävät valtio-, yritys-, kotitalous- ja muille lainanottajatyypeille relevantit tekijät. Niiden on lisäksi otettava huomioon relevantit alueelliset erot taloudellisessa suorituskäytössä oikeudenkäyttöalueella¹⁷; ja
- b. näkymien heikkeneminen sektorille tai toimialoille, joilla lainanottaja toimii.

109. Luottoriskitekijöiden täsmällistä tunnistamista ja niiden tekijöiden ja luottoriskitasen yhteyksien luotettavaa osoittamista on pidettävä ratkaisevan tärkeänä, koska näennäisen pienikin muutos lainan laadullisessa ominaisuudessa voi olla pääindikaattori suuresta kasvusta laiminlyönnin toteutumisriskissä. Lisäksi IFRS 9:n 5.5.9 kohdan mukaan luottoriskin muutoksen merkittävyys alkuperäisen taseeseen kirjaamisen jälkeen riippuu alkuperäisessä kirjaamisen yhteydessä vallinneesta laiminlyönnin riskistä. Tältä osin, kun luottolaitos käyttää laiminlyönnin todennäköisyyden muutoksia keinona tunnistaa muutokset laiminlyönnin

¹⁷ Katso tulevaisuuteen suuntautuvien tietojen, mukaan lukien makrotaloudelliset tekijät, huomioon ottaminen näiden ohjeiden periaatteissa 6.

toteutumisriskissä, sen on huomioitava tietyn laiminlyönnin todennäköisyyden muutoksen merkitys ilmaistuna suhdelukuna (eli vaihtelunopeutena) suhteessa laiminlyönnin todennäköisyyteen alkuperäisen kirjaamisen ajankohtana (eli laiminlyönnin todennäköisyyden (PD, probability of default) muutos jaettuna laiminlyönnin todennäköisyydellä alkuperäisen taseeseen kirjaamisen ajankohtana), ottaen huomioon myös IFRS 9:n B5.5.11 kohta. Kuitenkin, laiminlyönnin muutoksen suuruus itsessään (eli laiminlyönnin todennäköisyys raportointipäivänä vähennettynä laiminlyönnin todennäköisyydellä sen alkuperäisen kirjaamisen ajankohtana) tulee myös ottaa huomioon tarkastelussa.

110. Luottolaitosten on katsottava yli sen, kuinka monta "luokkaa" luokituksen heikkeneminen on, koska laiminlyönnin todennäköisyyden muutoksen yhden luokan siirtymä ei ehkä ole lineaarinen (esimerkiksi BB:ksi luokitellun vastuun laiminlyönnin todennäköisyys viiden vuoden aikana on noin kolme kertaa BBB:ksi luokitellun suuruinen, nykyisten tietojen ja tiettyihin oikeudenkäyttöalueisiin sovellettavien analyysien perusteella). Lisäksi, koska yhden luokan siirtymän merkitys riippuu pankin luokitusjärjestelmän yksityiskohtaisuudesta ja siten kunkin luokan "leveydestä", on määriteltävä asianmukainen alkuperäinen segmentointi sen varmistamiseksi, että yksittäisen luottosopimuksen tai luottosopimusten ryhmän merkittävä luottoriskin kasvu ei hämärry segmentin sisällä. Tältä osin luottolaitosten on varmistettava, että luottoriskin luokitusjärjestelmä sisältää riittävän määrän luokkia luottoriskin erottamiseksi asianmukaisesti. Luottolaitosten on myös tiedostettava, että merkittävä luottoriskin kasvu voi tapahtua ennen luottoluokan siirtymää.
111. Luottolaitosten on huomioitava, että on joitakin tilanteita, joissa 107 ja 108 kohdissa yllä lueteltujen tekijöiden epäsuotuisa liike ei ehkä osoitakaan merkittävää luottoriskin kasvua. Voi esimerkiksi olla niin, että AA:ksi luokitellun vastuun laiminlyönnin todennäköisyys on pieni, ei paljon suurempi kuin AAA:ksi luokitellun. Hyvin harvojen vastuiden luottoriski on kuitenkin tosiasiasa näin pieni, ja kuten 110 kohdassa todetaan, laiminlyönnin todennäköisyyden herkkyyys luottoluokille voi lisääntyä voimakkaasti luottoluokituksen laadun heiketessä.
112. Luottolaitosten on myös oltava tietoisia siitä, että voi olla tilanteita, joissa jotkin tekijät liikkuvat epäsuotuisaan suuntaan, mutta niitä voi tasapainottaa parannus muissa tekijöissä (katso IFRS 9:n täytäntöönpano-ohjeet, esimerkki 2). Ottaen huomioon sen havaitsemisen tärkeys, onko luottoriski kasvanut merkittävästi, luottolaitosten on kuitenkin otettava käyttöön hallinto- ja kontrolliprosessit, joilla kyetään luotettavasti vahvistamaan arvio, ottaen huomioon tekijät, joilla voi olla epäsuotuisa vaikutus luottoriskiin sekä tasapainottavat tekijät, joilla voi olla suotuisa vaikutus.
113. Luottolaitosten on tarkasteltava perin pohjin ja täyspainoisesti laittolaitoksen hallituksen tai toimivan johdon harkinnanvaraisia päätöksiä, jotka viittaavat luottoriskin muutokseen. Esimerkiksi, jos luottoriskin kasvupäilyjen vuoksi tehdään päätös tiivistää lainanottajan tai lainanottajaluokan seurantaa, on epätodennäköistä, että päättäjä olisi ryhtynyt tähän toimeen, ellei luottoriskin kasvua olisi pidetty merkittävänä.

114. Kun luottolaitos arvioi, että luottoriski on kasvanut merkittävästi joillekin, muttei kaikille, sen tietyn vastapuolen luottosopimuksille, esimerkiksi johtuen eroista lainan myöntämisen ajoituksessa, sen on varmistettava, että tunnistetaan kaikki luottosopimukset, joiden luottoriski on kasvanut merkittävästi.
115. Kun luottolaitos arvioi luottoriskin kasvaneen merkittävästi ryhmäkohtaisesti (esim. vähittäisvastuilla), salkkujen määritelmät on tarkastettava säännöllisesti sen varmistamiseksi, että salkkuun kuuluvilla vastuilla on edelleen yhteiset luottoriskiominaisuudet luottoriskitekijöihin osalta. Muuttuvat taloudelliset suhdanteet voivat edellyttää uudelleenryhmittelyä.
116. Luottoriskin merkittävän lisääntymisen arviointia alkuperäisen kirjaamisen jälkeen koskevan IFRS 9:n B5.5.1 kohdan mukaisesti tapauksissa, joissa on ilmeistä että luottosopimusten ryhmässä joidenkin vastuiden luottoriski on kasvanut merkittävästi, luottolaitosten on siirrettävä vastuiden alaryhmä tai suhteellinen osa ryhmästä koko voimassaoloajan odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen, vaikkei tätä olekaan mahdollista identifioida yksittäisen vastuun tasolla (katso IFRS 9, havaintoesimerkki 5).
117. IFRS 9:n B5.5.6 kohdan ja IFRS 9:n havainnollistavien esimerkkien IE39 kohdan mukaisesti, ellei ole mahdollista tunnistaa yhteisten luottoriskiominaisuuksien perusteella tiettyä vastuiden alaryhmää, jonka luottoriski on kasvanut merkittävästi, asianmukainen osuus koko ryhmästä on alistettava koko voimassaoloaikana odotettavissa olevien luottotappioiden määrittelyyn.
118. "Merkittävää" ei pidä samaistaa tilastolliseen merkitsevyyteen, eli arviointimenettelytavan ei pidä perustua ainoastaan määrälliseen analyysiin. Salkuille, joissa on suuri määrä yksittäin pieniä luottoja ja suuri määrä merkitseviä historiallisia tietoja, voi olla mahdollista tunnistaa "merkittäviä" luottoriskin lisäyksiä osittain käyttämällä tilastollisia tekniikoita. Muille vastuille se ei kuitenkaan voi olla tehtävissä.
119. "Merkittävää" ei myöskään pidä arvioida vaikutuksen laajuudella luottolaitoksen varsinaiseen tilinpäätökseen. Merkittävän luottoriskin lisääntymisen tunnistaminen ja tietojen julkistaminen on tehtävä silloinkin, kun laiminlyönnin todennäköisyyden mukaan määritelty luottoriskin kasvu ei todennäköisesti vaikuta tappiota koskevan vähennyserän määrään - esimerkiksi, koska vastuu on enemmän kuin täysin vakuudellinen - jotta luottolaitokset voivat tunnistaa ja julkistaa ne merkittävät luottoriskin lisääntymiset, jotka ovat todennäköisesti tärkeitä niille käyttäjille, jotka pyrkivät ymmärtämään muutoskehitystä luottolaitoksen luottosopimuksille ominaisissa luottoriskeissa.
120. IFRS 9:n 5.5.9 kohdan mukaisesti merkittävien luottoriskin lisääntymisen arviointi perustuu vastuiden luottoriskin vertailuun raportointipäivänä suhteessa luottorisktiin alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä. IFRS 9:n BC 5.161 kohta ja havaintoesimerkki 6 edustavat esimerkkiä tämän periaatteen soveltamisesta standardissa, eivät poikkeusta tuohon periaatteeseen. Tämän esimerkin mukaan luottolaitokset voivat asettaa alkuperäisen

kirjaamisen yhteydessä tietyille salkuille enimmäisluottoriskin, joka johtaisi tuon salkun siirtymiseen koko voimassaoloajan odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen, kun luottoriski nousee yli tuon enimmäistason. Tämä yksinkertaistus on relevantti vain, kun vastuut segmentoidaan riittävän tarkalla tasolla niin, että luottolaitos voi osoittaa, että analyysi on IFRS 9:n periaatteiden mukainen. Luottolaitosten on erityisesti kyettävä osoittamaan, että merkittävää luottoriskin kasvua ei ollut tapahtunut salkun vastuille ennen kuin enimmäisluottoriskiluokka saavutettiin.

121. Luottolaitosten on tarkasteltava perusteellisesti menettelytapansa laatua, kun se arvioi, onko luottoriski lisääntynyt merkittävästi. Luottolaitoksen hallituksen tai toimivan johdon on pohdittava, onko lisätekijöitä, jotka on otettava huomioon luottoriskin merkittävän lisääntymisen arvioinnissa, jotka parantaisivat niidenmenettelytapansa laatua.
122. Luottolaitosten on oltava valppaita sen mahdollisuuden varalta, että mukaan tulee vinoutuma, joka estää IFRS 9:n tavoitteiden täyttymisen. Tapauksissa, joissa luottolaitokset uskovat, että niiden täytäntöönpanomenettelytapa on todennäköisesti aiheuttanut vinoutumaa, niiden on muutettava arviointiaan tunnistetun vinoutuman osalta ja siten varmistettava, että standardin tavoite täyttyy (katso erityisesti IFRS 9:n B5.5.1 - B5.5.6 kohdat).
123. IFRS 9:n 5.5.12 ja B5.5.25 - B5.5.27 kohdat esittävät vaatimukset luottoriskin merkittävän lisääntymisen arviointiin luottosopimuksille, joiden sopimukseen perustuvat rahavirrat on järjestelty uudelleen tai muutettu. Erityisesti muutoksille, joiden tuloksena ei ole IFRS 9:n mukainen kirjaaminen pois taseesta, yhteisön on arvioitava, onko luottoriski kasvanut merkittävästi vertaamalla (a) laiminlyönnin toteutumisen riskiä raportointipäivänä muutettujen sopimusehtojen perusteella (b) laiminlyönnin toteutumisen riskiä alkuperäisen taseeseen kirjaamisen yhteydessä alkuperäisten, muuttamattomien sopimusehtojen perusteella.
124. Luottolaitosten on varmistettava, että muutokset tai uudelleenjärjestelyt eivät hämää luottoriskin lisääntymistä ja siten aiheuta odotettavissa olevan luottotappion aliarviontia ja siirron koko voimassaoloajan odotettavissa olevan luottotappion määrittelyyn viivästymistä velallisille, joiden luottoriski on merkittävästi huonontunut tai asiaankuulumattomasti aiheuta siirtoa koko voimassaoloajan odotettavissa olevan luottotappion määrittelystä takaisin 12 kuukauden odotettavissa olevan luottotappion määrittelyyn.

125. Määrittäessään, onko muutetun luottosopimuksen luottoriski kasvanut merkittävästi, luottolaitosten on kyettävä osoittamaan ja otettava huomioon kehittäessään odotettavissa olevien luottotappioiden arvioita, ovatko tällaiset muutokset tai uudelleenjärjestelyt parantaneet tai palauttaneet luottolaitoksen kykyä periä korkoa ja lyhennyksiä verrattuna tilanteeseen alkuperäisen taseeseen kirjaamisen yhteydessä. On myös huomioitava muutettujen sopimukseen perustuvien rahavirtojen tosiasiallinen sisältö sekä muutosten seuraukset luottosopimuksen tulevalle luottoriskille (ottaen huomioon velallisen luottoriski). Huomioitavia tekijöitä ovat muiden muassa seuraavat:
- a. ovatko sopimusehtojen muuttaminen tai uudelleenjärjestely ja tuloksena oleva rahavirrat taloudellisesti edullisia velalliselle, verrattuina alkuperäisiin, muuttamattomiin sopimusehtoihin, ja kuinka muutos vaikuttaa taloudellisesti velallisen kykyyn maksaa velka takaisin;
 - b. onko tunnistettavissa tekijöitä, jotka tukevat luottolaitoksen arviota velallisen kyvystä maksaa velka takaisin, mukaan lukien olosuhteet, jotka ovat johtaneet muutokseen, ja velallisen tulevat näkymät muutosten tuloksena, ottaen huomioon nykyinen tilanne, makrotaloudelliset ennusteet ja sektorin/toimialan, jolla velallinen toimii, näkymät, velallisen liiketoimintamalli ja velallisen liiketoimintasuunnitelma tai liikkeenjohtosuunnitelma, joka hahmottaa velallisen odotukset tulevasta suorituskyvystään, rahoituksensa kestävydestä ja rahavirroista; ja
 - c. onko velallisen liiketoimintasuunnitelma toteuttamiskelpoinen ja yhdenmukainen koron ja pääoman takaisinmaksuaikataulun kanssa vastuun muutetuilla sopimusehdoilla.
126. Koko voimassaoloajan odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen siirrettyjä vastuita, jotka on myöhemmin järjestelty uudelleen tai muutettu eikä kirjattu pois taseesta, ei pidä siirtää takaisin 12 kuukauden odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen, ellei ole riittävästi näyttöä siitä, että luottoriski vastuun voimassaoloaikana ei ole kasvanut merkittävästi verrattuna siihen, mikä se oli alkuperäisen taseeseen kirjaamisen yhteydessä. Esimerkiksi kun luottolaitos myöntää useita huojennuksia, kuten koronlaskuja tai pääoman takaisinmaksun lykkäyksiä talousvaikeuksissa oleville velallisille, vastuu voi osoittaa pienemmän luottoriskin ominaisuuksia, vaikka todellisuudessa velallinen voi edelleen olla talousvaikeuksissa ilman realistisia näkymiä suorittaa sovitut takaisinmaksut vastuun jäljellä olevana voimassaoloaikana. IFRS 9:n B5.5.27 kohdan mukaan "näyttönä siitä, että koko voimassaoloajalta odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaamisen kriteerit eivät enää täyty, voi olla tieto ajan tasalla olevista ja oikea-aikaisista maksusuorituksista, jotka ovat muutettujen sopimusehtojen mukaisia. Asiakkaan pitäisi tyypillisesti osoittaa johdonmukaisesti hyvää maksukäyttäytymistä jonkin ajanjakson ajan ennen kuin luottoriskin katsotaan alentuneen. Esimerkiksi aiemmin suorittamatta jääneitä tai puutteellisia maksuja ei tyypillisesti jätettäisi huomioimatta pelkästään sillä perusteella, että sopimusehtojen muuttamisen jälkeen suoritetaan yksi maksu oikea-aikaisesti."

4.3.3 Käytännön helpotusten käyttö

127. IFRS 9 sisältää useita käytännön helpotuksia, joiden tarkoituksena on helpottaa täytäntöönpanon taakkaa hyvin erilaisille yhtiöille huomioon ottaen, että IFRS 9:ää käyttävät erilaiset, mukaan lukien pankkitoimialan ulkopuolella toimivat yhteisöt.
128. Alla olevat kohdat käsittelevät seuraavia käytännön helpotuksia: informaation laajuus, joka yhteisön on huomioitava odotettavissa olevien luottotappion määrittelyssä, poikkeus "alhaisen luottoriskin" omaaville vastuille sekä kumottavissa oleva oletamus 30 päivää erääntyneinä olleille vastuille.
129. Luottolaitosten on käytettävä näitä käytännön helpotuksia rajoitetusti, koska ne voivat aiheuttaa merkittävän vinoutuman ja koska — ottaen huomioon niiden liiketoiminta — olennaisten tietojen hankinta ei todennäköisesti aiheuta "kohtuuttomia kustannuksia tai ponnistuksia". Luottolaitosten on huomioitava oikaisujen tekemisen tarve käyttäessään käytännön helpotuksia aiheutuvien vinoutumien välttämiseksi, koska niiden on otettava huomioon, että IFRS 9:n tavoite on arvioida odotettavissa olevat luottotappiot vinoutumattoman ja todennäköisyyksillä painotetun rahamäärän saamiseksi, joka määritetään arvioimalla mahdollisten tulevien vaihtelun alue (IFRS 9:n 5.5.17 kohta).
130. Kun luottolaitos käyttää tällaisia käytännön helpotuksia, sen on selkeästi dokumentoitava perustelut niiden käyttöön.

Käytettävän informaation laajuus

131. IFRS 9:n B5.5.15 kohta esittää, että "yhteisön on otettava huomioon järkevä ja perusteltavissa oleva informaatio, joka on saatavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia ja ponnisteluja" ja että "yhteisön ei tarvitse suorittaa perinpohjaista tiedonhakua ratkaistessaan, onko luottoriski lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen". Luottolaitosten ei pidä lukea näitä lausuntoja rajoittavasti, ja niiden on kehitettävä järjestelmät ja prosessit, jotka käyttävät kaikkea järkevää ja perusteltavissa olevaa informaatiota, joka on relevanttia vastuuryhmälle tai yksittäiselle vastuulle, tarpeen mukaan kirjanpito vaatimusten korkealaatuisen, kestävä ja yhdenmukaisen toteutuksen saavuttamiseksi. Lisäkustannuksia ja toiminnallista taakkaa ei tarvitse kuitenkaan ottaa, elleivät ne edesauta IFRS 9:n korkealaatuista täytäntöönpanoa.

"Alhaisen luottoriskin" helpotus

132. IFRS 9:n 5.5.10 kohdan mukaisesti "yhteisö voi olettaa, että rahoitusinstrumenttiin liittyvä luottoriski ei ole lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, jos rahoitusinstrumenttiin liittyvän luottoriskin todetaan raportointipäivänä olevan alhainen". Vaikka luottolaitoksilla on täten vaihtoehto "alhaisen luottoriskin" vastuille olla arvioimatta, onko luottoriski lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen taseeseen kirjaamisen jälkeen, tämän helpotuksen käytön on oltava rajoitettua. Erityisesti luottolaitosten on suoritettava oikea-aikainen luottoriskin merkittävän lisääntymisen arviointi kaikille luottosopimuksille.

133. Tässä yhteydessä luottolaitosten on aina kirjattava muutokset 12 kuukauden odotettavissa olevan luottotappion määrittämisen kautta, kun merkittävää luottoriskin lisääntymistä ei ole ja siirrettävä vastuu koko voimassaoloajan odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen, kun merkittävää luottoriskin lisääntymistä on havaittu. IFRS 9:n korkealaatuisen täytäntöönpanon saavuttamiseksi alhaisen luottoriskin helppouden käytön yhteydessä on oltava selkeä näyttö siitä, että luottoriski raportointipäivänä on riittävän pieni, jotta luottoriskin merkittävää kasvua alkuperäisen taseeseen kirjaamisen jälkeen ei ole voinut tapahtua.
134. IFRS 9:n B5.5.22 kohdan alhaisen luottoriskin merkityksen havainnollistamiseksi IFRS 9:n B5.5.23 kohta ottaa esimerkiksi rahoitusinstrumentin, jolla on ulkoinen 'investment grade' -luokitus. Kaikkia vastuita, joilla on luottoluokituslaitoksen 'investment grade' -luokitus, ei voida kuitenkaan automaattisesti pitää vähäisen luottoriskin omaavina. Luottolaitosten on tukeuduttava ensisijaisesti omiin luottoriskiarvioihinsa luottosopimuksen luottoriskin arvioimiseksi eikä tukeuduttava yksinomaan tai mekaanisesti luottoluokituslaitosten tarjoamiin luokituksiin (missä niitä on saatavissa). Optimistisille sisäisille luottoluokituksille, verrattuina ulkoisiin luokituksiin, vaaditaan kuitenkin luottolaitoksen hallituksen tai toimivan johdon lisäanalyysi ja perustelu.

Kumottavissa oleva oletus yli 30 päivän viivästyneistä maksuista

135. Luottolaitoksilla on oltava käytössä luottoriskien arviointi- ja hallintoprosessit sen varmistamiseksi, että merkittävät luottoriskin lisääntymiset havaitaan hyvissä ajoin ennen kuin vastuista tulee viivästyneitä tai laiminlyötyjä. Vaikka kumottavissa olevan oletuksen yli 30 päivää viivästyneistä maksuista käyttöä takarajana ei ole poissuljettu IFRS 9:n mukaisesti muiden, aiempien indikaattorien ohella merkittävän luottoriskin lisääntymisen arviointiin, luottolaitoksen on vältettävä sen käyttöä ensisijaisena indikaattorina siirrolle koko voimassaoloajan odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen.
136. Väittämän, että yli 30 päivän maksuviivästysoletus on kumoutunut sillä perusteella, ettei ole ollut merkittävää luottoriskin lisääntymistä, yhteydessä on oltava perinpohjainen analyysi, joka osoittaa selvästi, että 30 päivän maksuviivästys ei korreloi merkittävän luottoriskin lisääntymisen kanssa¹⁸. Tällaisen analyysin on otettava huomioon sekä nykyinen että järkevä ja perusteltavissa oleva tulevaisuuteen suuntautuva informaatio, joka voi saada tulevat maksuvajaukset poikkeamaan aikaisemmasta kokemuksesta.
137. Tältä osin luottolaitosten on käytettävä relevantteja, järkevää ja perusteltavissa olevaa tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota sen analysoimiseksi, onko näiden tietojen ja luottoriskitekijöiden välillä olennaista suhdetta. Luottolaitosten ei pidä käyttää kumottavissa olevaa 30 päivän viivästysoletusta, elleivät ne ole osoittaneet, että tulevaisuuteen

¹⁸ Joillakin oikeudenkäyttöalueilla on esimerkiksi yleinen käytäntö, että lainanottajat viiväyttävät joidenkin vastuiden takaisinmaksua, mutta historia osoittaa, että nuo maksamattomat maksut saadaan täysin katetuiksi seuraavina kuukausina.

suuntautuvalla informaatiolla ei ollut olennaista korrelaatiota luottoriskitekijän kanssa, tai nämä tiedot eivät ole saatavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia tai ponnisteluja.

138. Rajoitetuissa tapauksissa, joissa maksujen viivästymistieto on paras luottolaitoksen saatavissa oleva kriteeri sen määrittämiseksi, koska vastuiden on siirryttävä koko voimassaoloajan odotettavissa olevien luottotappioiden luokkaan, luottolaitosten on kiinnitettävä erityistä huomiota 12 kuukauden odotettavissa olevaa luottotappiota koskevan vähennyserän määrittämiseen sen varmistamiseksi, että odotettavissa olevat luottotappiot määritellään IFRS 9:n tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi luottolaitosten on otettava huomioon, että merkittävä tukeutuminen taannehtiviin tietoihin tuo vinoutuman odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitomallin toteutukseen, ja niiden on varmistettava, että IFRS 9:n arvonalentumisvaatimusten tavoitteet (eli kuvastaa odotettavissa olevia luottotappioita, jotka täyttävät asetetut määrittelytavoitteet, ja tunnistavat kaikki merkittävät luottoriskin lisääntymiset) täyttyvät.

4.4 Luottoriskikäytäntöjen valvonta-arviointi, odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitokäsittely ja omien varojen riittävyys

4.4.1 Periaate 1 — Luottoriskien hallinnan arviointi

Toimivaltaisten viranomaisten on säännöllisesti arvioitava luottolaitoksen luottoriskikäytäntöjen tehokkuus.

139. Toimivaltaisten viranomaisten on todettava, että luottolaitokset ovat ottaneet käyttöön näissä ohjeissa kuvatut luotettavat luottoriskikäytännöt ja noudattavat niitä. Toimivaltaisten viranomaisten on arvioitavaa muiden muassa, että:
- a. luottolaitoksen sisäinen luottoriskin arviointitoiminto on kestävä ja kattaa kaikki luottosopimukset;
 - b. luottolaitoksen prosessien ja järjestelmien laatu kaikkien luottosopimusten luottoriskin muutosten tunnistamiseksi, luokittelemiseksi, seuraamiseksi ja käsittelemiseksi oikea-aikaisesti on riittävä, ja johdon asiantunteva luoton arviointi ottaa huomioon nykyiset olosuhteet ja tulevaisuuteen suuntautuvan informaation, mukaan lukien makrotaloudelliset tekijät, ja on hyvin dokumentoitu;
 - c. luottolaitoksen prosessit kuvastavat luottolaitoksen riskinottohalua tavalla, joka varmistaa, että luottosopimukset, joiden luottoriski on kasvanut myöntämisen tai ostamisen jälkeen tasolle, joka ylittää luottolaitoksen riskinottohalun, tunnistetaan viipymättä ja että niitä seurataan asianmukaisesti, ja arviot odotettavissa olevista luottotappioista kuvastavat asianmukaisesti näiden vastuiden luottoriskin lisääntymistä sitä mukaa kuin lisääntymistä havaitaan. Kun luottolaitos myöntää tai ostaa luottosopimuksen, jonka luottoriski hankittaessa ylittää laitoksen riskinottohalun ja joka siten edustaa poikkeusta laitoksen

luotonmyöntökäytäntöihin ja -standardeihin, toimivaltaisten viranomaisten on arvioitava, onko laitos ottanut käyttöön asianmukaiset prosessit ja valvonnan ja seuraa niitä seuraavien osalta: tällaisten vastuiden alkuperäinen tunnistus, arvio, hyväksyntä ja dokumentointi, tällaisten käytäntöön tehtyjen poikkeusten raportointi ylimmälle johdolle ja yksittäisten merkittävien vastuiden osalta hallitukselle ja näiden vastuiden asianmukainen seuranta alkuperäisen taseeseen kirjaamisen jälkeen. Toimivaltaisten viranomaisten on myös arvioitava, tunnistavatko luottolaitoksen prosessit ja valvonta erikseen odotettavissa olevien luottotappioiden määrän arviot niiden vastuiden osalta, jotka ovat yhdenmukaisia luottolaitoksen riskinottohalun kanssa ja ne arviot, jotka liittyvät riskialttiimpiin luottosopimuksiin;

- d. asianmukaiset tiedot lainasopimusten luottoriskistä, luottoriskin muutoksista, niihin liittyvästä odotettavissa olevien luottotappioiden määrän arvioista ja arvioiden muutoksista toimitetaan luottolaitoksen hallitukselle ja toimivalle johdolle säännöllisesti (esimerkiksi neljännesvuosittain tai, jos siihen on aihetta, useammin);
- e. luottoriskin arvioihin ja mittauksiin sisältyvät ennusteet ovat sekä järkeviä ja perusteltavissa olevia että yhdenmukaisia luottolaitoksen muihin tarkoitukseen käyttämien ennusteiden kanssa, joista kaikki annetaan toimivaltaisten viranomaisten käyttöön; ja
- f. luottolaitoksen käytännöt ja menettelyt sen sisäisten luottoriskin arviointimallien täsmällisyyden ja johdonmukaisuuden tarkistamiseksi ovat kestäviä.

140. Tehdessään näitä arviointeja toimivaltaiset viranomaiset voivat vaatia luottolaitoksia toimittamaan lisätietoja, joita ei ole julkistettu, säännöllisellä valvontaraportoinnilla, tapauskohtaisella raportoinnilla tai paikalla tehtävissä tarkastuksissa. Toimivaltaiset viranomaiset voivat myös käyttää näitä menettelytapoja hankkiakseen lisätietoja suorittaessaan alla olevissa periaatteissa vaadittuja arviointeja.

4.4.2 Periaate 2 — Odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämisen arviointi

Toimivaltaisten viranomaisten on todettava, että luottolaitoksen kirjanpidon arvonalennusten määrittämiseksi käyttämät menetelmät johtavat oikeaan odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisesti.

141. Arvioidessaan luottolaitoksen arvonalennusten arviointiin käyttämiä menetelmiä toimivaltaisten viranomaisten on todettava, että luottolaitos noudattaa näissä ohjeissa kuvattujen odotettavissa olevan luottotappion määrittämisperiaatteiden kanssa yhdenmukaisia käytäntöjä, mukaan lukien muiden muassa seuraavia:

- a. luottolaitoksen odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen käyttämät menettelyt ovat kestävä ja oikea-aikainen ja ottavat huomioon kriteerit kuten luottoriskiä vähentävien tekijöiden päivitetty arviot (ja erityisesti vakuuden, jäännösriskin vähentävien tekijöiden huomioon ottamisen jälkeen, tuon riskin korrelaation lainanottajien luottokelpoisuuden

kanssa ja mahdollisen vaikutuksen suojauksen tehokkuuteen), lainanottajakohtaisten tekijöiden ja nykyisen ja tulevan makrotaloudellisen tilanteen arvioihin perustuvat rahavirta-arviot sekä muut ennakoivat tiedot, jotka vaikuttavat luottolaitoksen luottosopimuksen odotettuun perittävyysasteeseen;

- b. puitteet ja metodologia arvonalentumisten määrittämiseen, määritettiin ne ryhmäkohtaisesti tai yksittäin, ovat kestävä;
 - c. Luottosopimusten arvonalentumisten kokonaismäärä on asianmukainen asiaankuuluvien kirjanpito vaatimusten mukaisesti ja suhteessa luottolaitoksen salkun luottorisktiin;
 - d. maksun saamatta jääminen kirjataan asiaankuuluvalla kaudella arvonalentumisten tai lopullisten luottotappiokirjausten kautta; ja
 - e. riippumatta odotettavissa olevan luottotappion määrittämiseen käytetystä menetelmästä luottolaitoksen sisäiset odotettavissa olevan luottotappion määrittelyprosessit ottavat huomioon luottolaitoksen ottaman luottoriskin ja luottolaitoksen luottosopimusten luottoriskin muutokset.
142. Toimivaltaisten viranomaisten on tarkastettava osiossa 4.3 tarkoitettujen käytännön helpotusten käyttö odotettavissa olevien luottotappioiden määrittelyn asianmukaisuuden määrittämiseksi.
143. Toimivaltaiset viranomaiset voivat hyödyntää sisäisten ja ulkoisten tarkastajien suorittamaa työtä tarkastaessaan luottolaitoksen luottoriskin arviointi- ja odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämistoimintoja¹⁹.

4.4.3 Periaate 3 — Omien pääomien riittävyyden arviointi

Toimivaltaisten viranomaisten on myös huomioitava luottolaitoksen luottoriskikäytännöt arvioidessaan luottolaitoksen yleistä omien varojen riittävyyttä.

144. Arvioidessaan luottojen arvonalentumisten tasoa osana luottolaitoksen yleistä omien varojen riittävyyttä toimivaltaisten viranomaisten on tarkastettava sen luottoriskikäytäntöjä ja otettava huomioon, että luottolaitoksen siihen liittyvät odotettavissa olevien luottotappioiden prosessit, menetelmät ja taustalla olevat oletukset edellyttävät huomattavaa asiantuntemusta luoton arvioinnissa.

¹⁹ Euroopan pankkiviranomaisen ohjeet sisäisen hallinnon järjestämisestä (GL44) ja Euroopan pankkiviranomaisen ohjeet vuoropuhelusta luottolaitoksia valvovien toimivaltaisten viranomaisten ja näiden luottolaitosten lakisääteisiä tilintarkastuksia suorittavien lakisääteisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen välillä (EBA/GL/2016/05)

145. Suorittaessaan arviointejaan toimivaltaisten viranomaisten on tarkasteltava, onko luottolaitos:
- a. ylläpitänyt tehokkaita järjestelmiä ja valvontatoimia luottoriskin tason, merkittävien luottoriskin lisääntymisten ja omaisuuserien laatuongelmien havaitsemiseksi, mittaamiseksi, seuraamiseksi ja valvomiseksi oikea-aikaisesti;
 - b. analysoinut kaikki merkittävät olennaiset tekijät, jotka vaikuttavat luottoriskiin ja salkun perittävyys; ja
 - c. ottanut käyttöön hyväksyttävän arvonalentumisten arviointiprosessin, joka vähintään täyttää näissä ohjeissa esitetyt periaatteet, mukaan lukien asiaankuuluvat kirjanpito vaatimukset.
146. Arvioidessaan omien varojen riittävyyttä toimivaltaisten viranomaisten on tarkasteltava sitä, kuinka luottolaitoksen kirjanpito- ja luottoriskin arviointiprosessit ja -käytännöt vaikuttavat luottolaitoksen varoihin ja tuottoihin ja siten sen pääoma-asemaan.
147. Jos toimivaltaiset viranomaiset havaitsevat puutteita arvioidessaan luottolaitoksen luottoriskikäytäntöjä, niiden on tarkasteltava sitä, kuinka nämä puutteet vaikuttavat raportoitujen arvonalentumisten tasoon, ja jos arvonalentumisten kokonaismäärä ei ole asianmukainen sovellettavan tilinpäätössäännösten mukaisesti, toimivaltaisen viranomaisen on keskusteltava tästä luottolaitoksen toimivan johdon ja hallituksen kanssa ja ryhdyttävä tarpeen vaatiessa asianmukaisiin valvontatoimiin.
148. Erityisesti sikäli kuin puutteet luottoriskin arvioinnissa tai odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämisessä ovat merkittäviä tai niitä ei korjata viivytyksettä, toimivaltaisten viranomaisten on harkittava direktiivin 2013/36/EU III osion 2 luvun VII osion III artiklan 104 mukaisten omien varojen lisävaatimusten määrittämistä.